

MA 128333

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ลิบโทไฟ สีสะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ศึกษา : สิทธิไพเราะ สีสะ

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศิริพงษ์ ทองจันทร์)

กรรมการ

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ผู้วิจัย : สิทธิไผ่ สีทะ
ปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ศิริพงษ์ ทองจันทร์
ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน 3) เพื่อเสนอแนะกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วย สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 272 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.21 – 0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-Test) และสถิติทดสอบเอฟ (F-Test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.62) ด้านเครือข่าย ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.62) 2) และด้านผู้นำ ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.59) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนก ตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้กับสมาชิกของกลุ่ม พัฒนาเครือข่ายทางการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ เพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และสามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น อีกทั้ง

จัดหางบประมาณเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานและจัดทำระบบบัญชีเพื่อให้มีระบบควบคุมที่ชัดเจน

คำสำคัญ : เศรษฐกิจชุมชน, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

Title : Factors Affecting the Community Economic Development in
Kaset Wisai District, Roi-Et Province

Author : Corporal.Pai Seeta

Degree : Master of Political Science (Political Science)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Dr.Siripong Thongcham

Year : 2019

ABSTRACT

The purpose of this research were to 1) to study the level of factors affecting for creation a community economy in Kaset Wisai District, Roi Et Province, 2) to compare factors affecting for creation a community economy in Kaset Wisai District, Roi Et Province classified by gender, age, status, education level and monthly income and 3) to suggest the process for creating a community economy in Kaset Wisai District, Roi Et Province. The sample consisted of 272 community enterprise group members. The instrument used in this study was a questionnaire with the classification power (r) between 0.21 - 0.75 and the reliability as 0.96. The statistics utilized in this research included frequency, percentage, average, standard deviation, Independent Sample t-test and One-way Analysis of Variance F-test.

The result founded; 1) Factors affecting the creation for a community economy in the overall is high level ($\bar{X} = 4.39$; S.D.=0.62) when considered in each aspect found that in the high level in all 6 aspects, in order of the average from first to highest, as follows, information ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.62), network ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.62) and leader ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.59) , 2) The comparison of the factors that affect the community economy, classification of community economic groups that are gender, age, status, education level and different monthly incomes was founded the levels of factors affecting the creation for a community economy no different and 3) suggestions for the community economic found that, there should be knowledge development, the ability to perform duties for members of the group, develop marketing networks to increase distribution channels and product differentiation to

create added value and able to sell at a higher price and procuring budgets as working capital and establishing an accounting system so that there is a clear control system.

Keywords : Community Economic, Community Economic Development

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.ศิริพงษ์ ทองจันทร์อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้การศึกษาระดับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ ประธานกรรมการสอบรองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ และแนวทางแก้ไข ปรับปรุงการศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง นางอรพัทธ ศิริแสง และนายบุญร่วม กิ่งเกตุ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือ ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนได้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยใน ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และอาจารย์ตลอดจนญาติพี่น้องที่ให้กำลังใจช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้มีสติปัญญาส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

สิบทิพย์ สีสะ

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน	20
2.3 บริบทอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	30
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการการวิจัย	44
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	52
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4.2 ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
5.1 สรุปผล	75
5.2 อภิปรายผล	76
5.3 ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	93
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102
ภาคผนวก ค หนังสือราชการต่าง ๆ	107
การเผยแพร่ผลงานวิชาการ	113
ประวัติของผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ข้อมูลทั่วไปพื้นที่การปกครองของอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	32
4.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป	53
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม	55
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านผู้นำ	56
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความไว้วางใจ	58
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านที่พักอาศัย	59
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเครือข่าย	61
4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านข้อมูลข่าวสาร	63
4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กร ภายนอก	65
4.9	เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามเพศ	67
4.10	เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามอายุ	68
4.11	เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามสถานภาพ	69
4.12	เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามระดับการศึกษา	70

ตารางที่	หน้า
4.13	
เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามรายได้	71
4.14	
จำนวนและร้อยละข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	73
ข.1	
ความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	103
ข.2	
ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามปัจจัย ที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	105

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้า เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการ บนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึง มีระบบ ภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้าน มีคุณภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบ นิเวศน์ มีความสอดคล้อง เกื้อกูล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ปรากฏในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ ทุนมนุษย์ เป็นทุน ทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับ ปัจเจกครอบครัวและชุมชนสามารถจัดการความเสี่ยงและปรับตัวเข้ากับการ เปลี่ยนแปลง มีโอกาส เข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม สำหรับการ เสริมสร้างเศรษฐกิจมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง โดยใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี และความคิด สร้างสรรค์ ให้มีความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการค้า และการลงทุนให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม และมีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในส่วน การเสริมสร้าง ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้าน อาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิต ภาคเกษตร มุ่งสู่ การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจาก เงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก (กระทรวงมหาดไทย, 2562, น. 11)

การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางที่มีการทบทวนใหม่ให้เห็นเป็นรูปธรรม คือ การรวมกลุ่มของ ชุมชนในลักษณะที่เรียกว่า “เศรษฐกิจชุมชน” เพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนย่อมทราบถึงปัญหาและความต้องการ ภายในชุมชน และเห็นว่าวิถีทางของเศรษฐกิจชุมชนจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2558, น. 11) เนื่องจากเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของคน ครอบครัวและชุมชน จากการสร้าง

กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึง การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ข้อสงสัยเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจชุมชน” ที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือชุมชนแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านประเพณี วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ส่งผลให้เศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่ จะเกิดขึ้นได้อย่างไรการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของคนภายในชุมชนนั้นๆ ประกอบไปด้วย ปัจจัยใดบ้าง ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนคืออะไร ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวเป็นอย่างไร จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ดังนั้นประชาชนในชุมชนบางกลุ่มจึงได้ พัฒนาทุนทางสังคมโดยนำความรู้ วัฒนธรรม มาสร้างเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อร่วมกันสร้าง ผลิตภัณฑ์และบริการสำหรับการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอย่างมั่นคง (นันทิยา หุตานวัตร และคณะ, 2559, น. 12)

ธุรกิจชุมชนเป็นหนึ่งในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่มีหลากหลายแนวทาง แต่ภายหลังภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย กิจกรรมนี้ดูจะกลายเป็นความหวังในการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนของทางราชการ จนถึงกับมีประกาศเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพึ่งตนเองของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2541 (มงคล ด่านธานีทร์, 2551, น. 3) การประกอบธุรกิจชุมชนถือเป็น ทางออกทางหนึ่งของการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของชนบท เนื่องจากธุรกิจชุมชนใช้ทุนในการ ประกอบการน้อย การดำเนินกิจการของธุรกิจชุมชนไม่ใช่เพียงมุ่งสู่การประกอบธุรกิจชุมชนเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงความเป็นอยู่ วิถีชีวิตและครอบครัว ซึ่งเป็นความผูกพันที่แม่บ้านสมาชิกสัมพันธ์อยู่ มีการจัดสวัสดิการ การประกันชีวิต และชาวบ้านช่วยเหลือกันในเรื่อง อื่นๆ ทั้งในครอบครัวและชุมชน สามารถประสานงานกับแหล่งทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนได้ กลุ่มธุรกิจชุมชน เช่น การรวมกลุ่ม กันผลิต และแปรรูปทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด โดยไม่ทำลาย สภาพแวดล้อม และหมายรวมไปถึง การซื้อขาย แลกเปลี่ยน การบริการโดยกลุ่มชาวบ้าน ทำให้มี รายได้เพิ่มขึ้น และได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมจากธุรกิจกันเอง โดยมีกลุ่มชาวบ้านเป็นเจ้าของและ ได้รับประโยชน์ร่วมกัน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555, น. 6)

ธุรกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของ ชาวบ้านในชนบท ที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศและสามารถลดปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองเพื่อ ทำงานทำ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคชนบท กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวง อุตสาหกรรม ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคท้องถิ่น (กนภ.) และคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินงานโครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท (สอช.) เพื่อ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนและขยายกิจการ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมไปสู่ชนบทโดยเน้น การมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการของราษฎรในพื้นที่ อาศัยความร่วมมือและการทำงาน ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเอกชน โดยมีองค์กร

พัฒนาเอกชนและหน่วยงานอื่นที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร (NGO) เป็นแรงผลักดันให้เกิดธุรกิจชุมชนขึ้นในชนบท (สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559, น. 12) เพื่อเป็นกิจกรรมตัวนำในการพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของราษฎรในพื้นที่ให้มีความสามารถและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป (สำนักบริหารงานส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2550, น. 6)

ศักยภาพของชุมชน ไม่ว่าจะศักยภาพในด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของชุมชนล้วนมีความสำคัญในกระบวนการผลิตของชุมชนนั้นๆ การปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพเพื่อใช้ในการบริโภคหรือเป็นสินค้าขายทั้งในและต่างประเทศจะก่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร ศักยภาพของชุมชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่ยั่งยืน อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีความเปราะบางต่อภาวะความยากจน เกษตรกรต้องเผชิญกับความเสียหายหลายด้าน เผชิญภัยธรรมชาติน้ำท่วมฝนแล้งเป็นสภาพแวดล้อมที่เกษตรกรต้องประสบอยู่เสมอเผชิญราคาขึ้นลงของสินค้าเกษตรที่เกษตรกรมักมิได้เป็นผู้กำหนดราคา เผชิญกับปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรต้องซื้อตามราคาที่ถูกกำหนด การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายของเกษตรกรจะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาชีพทางเลือกที่มีศักยภาพแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร (นันทิยา หุตานวัตร และคณะ, 2559, น. 21)

จากรายงานของสำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย (2561, น. 7) ได้กล่าวถึงชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่ประชากรร้อยละ 89 ประกอบอาชีพการเกษตร คือ การทำนาเป็นอาชีพหลัก ซึ่งต้องพึ่งพาน้ำฝนชาวบ้านส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ชุมชนชนบทของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพทำนาเพียงปีละหนึ่งครั้งผลผลิตที่ได้จากการทำนาไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตเนื่องจากมีรายจ่ายทางด้าน การเกษตรจำนวนมากเช่น ค่าปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต ชุมชนต้องยอมกู้เงิน โดยกู้ยืมเงินนอกระบบ สำหรับชาวบ้านส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรที่ต้องการใช้เงิน แม้อาจจะทำให้ตกอยู่ในภาวะจำยอมที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก แม้เจ้าหนี้จะไม่ได้มีการบังคับให้กู้เงิน แต่การที่ชาวบ้านเข้ามากู้เงินนั้นก็เพราะมีความจำเป็นในการใช้เงินอย่างเร่งด่วน จึงจำยอมในการรับภาระการจ่ายอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด จากรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด (2561, น. 8) สาเหตุของการ ก่อหนี้สินคือ ค่านิยมทางสังคมที่ผิดๆ เห็นคนอื่นเขาซื้อทรัพย์สินใหม่ๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไถนา หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวก็อยากมีให้ทัดเทียมเหมือนกับเพื่อนบ้านนอกจากนี้ ยังมีอีกหลายสาเหตุที่ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีผลกระทบทางการหาเงินทุนเพื่อนำมาใช้ลงทุนในการประกอบอาชีพหรือการประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้มาจุนเจือเลี้ยงครอบครัวและส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ ชุมชนชนบทในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่แล้วมีปัญหาชุมชน คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะปัญหาหนี้สิน จึงทำให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นเพื่อมาร่วมกันบริหารจัดการด้านกองทุนโดยชุมชนร่วมกัน

วางแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มกลุ่มกองทุนชุมชนต่างๆ ขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

อำเภอเกษตรวิสัย ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศและที่หลากหลาย ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยอยู่ของช้างป่ากุยบุรี และมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ คือ ลำน้ำเสียวซึ่งเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ นอกจากนี้อำเภอเกษตรวิสัย ยังมีทุนทางสังคมอื่นๆ ที่หลากหลายและขึ้นชื่อ เช่น กู่กาสิงห์ ทุนทางด้านองค์ความรู้ ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น ประชาชนชุมชนด้านข้าว กลุ่มแม่บ้านทอเสื่อด้วยกกและไผ่ ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม ชุมชนกลุ่มเลี้ยงโค และประเพณีกลองยาว เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายทำให้ประชาชนในพื้นที่ก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งจากการที่ประชาชนมีความหลากหลายได้ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากชุมชนมีต้นทุนทางสังคมที่สูงก็จะมีการพัฒนาชุมชนสูงตามไปด้วย แต่ทั้งนี้ก็ยังปัญหาการพัฒนาชุมชนหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และปัญหาสิทธิในที่ดินทำกินทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่มีต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การปลูกข้าวหอมมะลิ ทั้งนี้หากบุคคลใดมีต้นทุนทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิทธิในที่ดินทำกิน เงินลงทุน การประกอบอาชีพก็จะมีโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้กับครอบครัวมากกว่าบุคคลอื่น ๆ (ท้องถิ่นอำเภอเกษตรวิสัย, 2561, น. 12)

ปัจจุบันอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อทำการผลิตสินค้าจากวัตถุดิบต่าง ๆ เช่น ผ้าพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองขึ้นเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด กรมพัฒนาชุมชน อุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการผลิตด้านการตลาดการบรรจุภัณฑ์และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานอย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกลุ่มในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การผลิตการแปรรูปการจำหน่ายการบริหารจัดการกลุ่มการวางแผนพัฒนากลุ่มการรับผลประโยชน์การประเมินผลการรับความรู้ตลอดจนความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มที่จังหวัดร้อยเอ็ด มีทั้งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ สาเหตุอาจเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตลอดจนการส่งเสริมของหน่วยงานรัฐที่ไม่ถูกต้องก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มบางกลุ่มเข้าสู่ความอ่อนแอและล่มสลายของกลุ่ม หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กและยังประสบปัญหา คือ ยังไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนและการสนับสนุนจากภาครัฐไม่สนองความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม

และอีกประการหนึ่งเพื่อให้กลุ่มมีกฎหมายรองรับการประกอบกิจการของชุมชนให้ได้รับการพัฒนา และพึ่งพาตนเองได้ (เสรี พงศ์พิศ, 2557, น. 132)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นการศึกษากลุ่มคนต่อกระบวนการนำความรู้ วัฒนธรรม ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมมาสร้างเป็นทุนในการพัฒนาตน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้แนวคิดปัจจัยความสำเร็จของโสภณ สุภาพงษ์ (2550, น. 37), จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2550, น. 15 – 16), ใจมานัส พลอยดี (2550, น. 72), ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2554, น. 177 – 181) และนันทิยา หุตานุวัตร และคณะ (2559, น. 62) ประกอบด้วย 1) ด้านผู้นำ 2) ด้านความไว้วางใจ 3) ด้านการต่างตอบแทนกัน 4) ด้านเครือข่าย 5) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 6) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก โดยผู้วิจัยได้ทำการ

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการแจกแบบสอบถาม ให้กับตัวแทนของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 90 กลุ่ม จำนวน 841 คน (ท้องถิ่นอำเภอเกษตรวิสัย, 2561, น. 22)

1.4.2.3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 272 คน ได้มาโดยใช้การคำนวณตามสูตรของ (Taro, 1973, p. 727)

1.4.3 พื้นที่วิจัย ได้แก่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่าง เดือนมีนาคม 2562 - มีนาคม 2563

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“ปัจจัยในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน” หมายถึง สิ่งที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

“เศรษฐกิจชุมชน” หมายถึง การที่คนในชุมชนได้ใช้ความสามารถของอาชีพที่มีอยู่ในด้านการผลิต การจำหน่าย และสามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้รวมทั้งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน การประกอบอาชีพ เพื่อการดำรงอยู่ของครอบครัวและชุมชน

“ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน” หมายถึง การสนับสนุนทั้งทางภาครัฐ และเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการพัฒนาการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสร้างความมั่นคงให้แก่คนในชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

ผู้นำ หมายถึง ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน ซึ่งหน้าที่เป็นผู้ควบคุม ดูแล กำหนดบทบาทหน้าที่ของกลุ่ม ตัดสินใจ สร้างความสัมพันธ์ และประสานงานดำเนินงานในกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ความไว้วางใจ หมายถึง ความเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงความเชื่อมั่นในผู้นำ นโยบาย ทักษะกลยุทธ์ และความภักดีของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน

การต่างตอบแทนกัน หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเอื้ออาทร การแบ่งปัน การแก้ปัญหากลุ่ม หรือการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับผู้อื่นในที่นี้หมายถึงสมาชิกทั้งภายในและภายนอกของกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน

เครือข่าย หมายถึง สมาชิกกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชนโดยลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอธิบายพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคล ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานช่วยสนับสนุนต่อการดำรงอยู่ต่อกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ข่าวสารที่สมาชิกในกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการติดต่อสื่อสาร การได้รับฟัง หรือการได้เห็นความเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวจากสื่อต่าง ๆ ในการดำเนินงาน การได้รับความช่วยเหลือ ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกลุ่ม และเรื่องอื่นจากภายนอกที่ช่วยสามารถพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ

การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก หมายถึง การได้รับการสนับสนุนทั้งในรูปธรรม ทั้งเงินทุน วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ บุคลากร หรือนักวิชาการที่ให้ข้อมูล คำแนะนำในการดำเนินงาน และการได้รับความช่วยเหลือในการหาตลาดจำหน่ายสินค้า จากภายนอกกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และนามธรรม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้รับความรู้เกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจในการสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่ส่งผลให้ชุมชนประสบผลสำเร็จในการดำเนินการด้านเศรษฐกิจชุมชน

1.6.2 ชุมชนมีรูปแบบกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้เพื่อให้เกิดชุมชนเครือข่ายยั่งยืนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกื้อกูลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

1.6.3 ชุมชนมีแนวทางการที่สามารถยืดหยุ่นและอยู่ร่วมกับชุมชนอื่น ๆ ที่สามารถสร้างเป็นรายได้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนเป็นแบบอย่างที่ชุมชนอื่นสามารถนำไปใช้ได้

1.6.4 ประชาชนทั่วไปสามารถสนับสนุนและนำปัจจัยในการนำทุนทางสังคม สู่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ในการสร้างเป็นรายได้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ
2. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน
3. บริบทอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2554, น. 124) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน มีมากมายหลายประการ ทั้งด้านระบบงาน ระบบเงิน ระบบบุคลากร และในวิทยานิพนธ์ของ ใจมานัส พลอยดี ได้สรุปปัจจัยกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน ไว้ 9 ประการ คือ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ และปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร

2.1.1 ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน

การบริหารจัดการองค์กรต่างๆ จะดำรงอยู่ได้ และดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องอาศัยกระบวนการจัดการ หรือกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และรู้จักใช้เทคนิควิธีการนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย จากการศึกษาพบว่าธุรกิจต่างๆ ประสบความสำเร็จเนื่องจากการบริหารจัดการที่ดี และธุรกิจที่มีขนาดเล็ก ส่วนมากที่ประสบความล้มเหลว เนื่องจากขาดความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอไว้โดยสังเขป ดังนี้

โสภณ สุภาพงษ์ (2550, น. 37) กล่าวว่า การประกอบธุรกิจต่างๆ โดยทั่วไปจะต้องใช้ปัจจัยพื้นฐานอย่างน้อย 4 ประการ คือ คน เงิน วัตถุดิบ และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในการประกอบธุรกิจชุมชนก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยปัจจัยอย่างน้อย 6 อย่าง ได้แก่ การตลาด

การจัดการ ทุน ข้อมูล แรงงาน และวัตถุดิบ ซึ่งหากพิจารณาในแต่ละปัจจัยทั้ง 6 อย่าง จะพบว่า ชุมชนหรือกลุ่มชาวบ้านในชนบทส่วนใหญ่ไม่มีอะไรเลยนอกจากปัจจัยแรงงานหรือหากมีบ้างก็อยู่ในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้น หากภาคเอกชนต้องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน หรือ กลุ่มองค์กรชาวบ้านสามารถประกอบธุรกิจชุมชนได้ ภาคเอกชนต้องเข้าไปเสริมช่วยในลักษณะ “ร่วมลงทุน (Partnership)” อาทิ ช่วยเรื่องการตลาด การจัดการและทุน โดยการเริ่มต้นให้ชุมชนลงมือดำเนินการ เป็นเจ้าของเองตั้งแต่ขั้นตอน การคิด การทำการบริหารจัดการและการแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาการเรียนรู้ระบบตามธรรมชาติต่อไป

ปัจจัยที่สำคัญและจะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจชุมชน ของกลุ่มองค์กรชาวบ้านนั้น ให้ความสำคัญกับ “ร่วมลงทุน (Partnership)” โดยในการประกอบธุรกิจชุมชนต้องให้ชาวบ้านร่วมกับธุรกิจเอกชนลงมือดำเนินการ และมีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน เนื่องจากธุรกิจชุมชนที่เกิดขึ้นจากชุมชน หรือกลุ่มชาวบ้านร่วมกับธุรกิจเอกชนดำเนินการนั้น จะเกิดขึ้นและมีความต่อเนื่อง ยั่งยืน เพราะเหตุว่า ทั้งสองมีมุมมองที่ใกล้เคียงกัน แต่ในขณะเดียวกันภาครัฐก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน โดยควรเป็นไปในลักษณะในเรื่องการจัดเวที ในเรื่องปัจจัยด้านระบบภาษี การคลังท้องถิ่น รายได้ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นแข็งแรง ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทและวิธีการในการดำเนินการของภาครัฐและภาคชุมชน - เอกชน มีความแตกต่างกัน สิ่งที่ภาครัฐควรทำเพื่อสนับสนุนธุรกิจชุมชนประการหนึ่ง คือ การสร้างระบบจูงใจเพื่อให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมซึ่งจะกระจายไปสู่ภูมิภาคมีความสัมพันธ์กับธุรกิจชุมชน ทั้งนี้ จะต้องมีการศึกษาว่าหากอุตสาหกรรมต่างๆ ไปลงทุนและตั้งในชุมชนแล้ว อุตสาหกรรมนั้นจะสามารถพัฒนาชุมชนโดยเสริมสร้างความเข้มแข็งของการประกอบธุรกิจของชุมชนให้เจริญควบคู่กันไปด้วยได้อย่างไรบ้าง โดยบทบาทภาครัฐก็คือ การมีมาตรการจูงใจ และเกื้อกูลให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจชุมชน

จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2550, น. 15 – 16) กล่าวถึงปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการประกอบการธุรกิจขององค์กรชุมชน มีดังนี้

1. ด้านการผลิต มักจะประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ สินค้าขาดคุณภาพไม่ตรงตามมาตรฐานด้านการตลาด เกิดความไม่สมดุลระหว่างปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ กับปริมาณความต้องการตลาด ไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน แหล่งที่ตั้งของตลาด หรือการกระจายสินค้ายังจำกัดในพื้นที่

2. ด้านการเงิน เงินทุนและสินเชื่อมีจำกัด ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันตามวงเงินที่สถาบันการเงินกำหนด

3. ระบบบัญชีและการตรวจสอบควบคุมยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดความน่าเชื่อถือในระบบการเงินและบัญชีขององค์กร

4. ขาดแคลนแรงงาน ระดับฝีมือแรงงานค่อนข้างต่ำ

5. ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำและทีมบริหารองค์กรธุรกิจชุมชนขาดความสามารถ และทักษะในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด การเงินและบัญชี การบริการงานบุคคล

6. ด้านการทำงานเป็นกลุ่มเนื่องจากธุรกิจขนาดย่อมโดยทั่วไปเป็นการประกอบการ โดยบุคคลหรือเอกชนผู้เป็นเจ้าของ ในขณะที่ธุรกิจชุมชนเป็นการดำเนินงานโดยกลุ่มหรือองค์กร ชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม จึงต้องมีการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม

7. ขาดการประสานความร่วมมืออย่างแท้จริง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการ สนับสนุนให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ

8. ขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการเป็นเจ้าของและดำเนินกิจกรรมใน ขั้นตอนต่างๆ

9. นโยบายของรัฐยังไม่เอื้ออำนวยทั้งในด้านภาษี สินเชื่อ ตลอดจนระบบโครงสร้าง ราชการ

ใจมานัส พลอยดี (2550, น. 72) ได้ศึกษาวิจัย ซึ่งณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ กล่าวว่า เป็น งานวิจัยชิ้นแรกที่นำเสนอแนวคิดและการวิเคราะห์ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค ได้พยายามจะ ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมอะไรบ้างเป็นตัวแปรของปัจจัยแห่งความสำเร็จและล้มเหลว ของธุรกิจชุมชน ซึ่งได้แก่

1. ความสามารถในการระดมทุน
2. ความสามารถในการขยายกิจกรรม (สายการผลิตและการค้า)
3. รายได้ของผู้ร่วมธุรกิจชุมชน
4. ผลประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ
5. ผลการดำเนินงานของธุรกิจ
6. การพึ่งพาภายนอกและการพึ่งตนเอง

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2554, น. 177 – 181) ได้กล่าวถึง ปัจจัยแห่งความสำเร็จและ ล้มเหลวของธุรกิจชุมชน จากกรณีศึกษา บริษัทธุรกิจชุมชนหัวไทร หรือ “หัวไทร โมเดล” ว่า ประกอบด้วย 9 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน กล่าวคือหากธุรกิจชุมชนสามารถระดมเงินจาก ชุมชนได้เอง หรือมีเงินช่วยเหลือดอกเบี้ยต่ำ จะทำให้โอกาสที่ธุรกิจจะจัดตั้งและดำเนินการได้ดีประสบ ผลสำเร็จมีความเป็นไปได้สูง

2. ปัจจัยด้านการผลิต กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะผลิตอะไร อย่างไร หากธุรกิจชุมชน มีความได้เปรียบเชิงทรัพยากรและ / หรือในเชิงทักษะซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น ปัจจัยด้านการผลิตจะเป็น ความได้เปรียบและสนับสนุนให้ธุรกิจมีโอกาสประสบผลสำเร็จ

3. ปัจจัยด้านการตลาด กล่าวคือ การรู้ความต้องการของตลาด และรู้ว่าจะนำสินค้าไปขายที่ไหน อย่างไร

4. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ได้แก่ ความสามารถเรื่องระบบงาน เงินบุคลากร และระบบตลาด

5. ปัจจัยด้านผู้นำ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะเชื่อคนมากกว่าระบบ ดังนั้นหากผู้นำเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการนำ มีความเสียสละ เป็นต้น ธุรกิจชุมชนก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้

6. ปัจจัยแรงงาน การมีแรงงานในท้องถิ่นเพียงพอ และมีทักษะการผลิตเป็นปัจจัยทำให้ธุรกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ

7. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ทำให้เกิดธุรกิจชุมชนอย่างแท้จริง

8. ปัจจัยด้านระบบข้อบังคับ กล่าวคือ หากระเบียบข้อบังคับไม่อยู่บนพื้นฐานหรือความเห็นชอบจากสมาชิก การประกอบกิจการก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ต่ำ

9. ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก กล่าวคือ ธุรกิจชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์เชิงลบกับภายนอก หนึ่งในปัจจัยนี้หมายถึงการมีความคล่องตัว รู้ว่าเมื่อใดควรร่วมมือหรือปฏิเสธภายนอก

การนำแนวคิดเรื่องการบริหารและการจัดการธุรกิจชุมชนมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงการบริหารและการจัดการธุรกิจของกลุ่มว่ามีรูปแบบและวิธีการอย่างไร

ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดปัจจัยความสำเร็จที่จะศึกษาเพียง 6 ประการคือ ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการผลิต และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการเงิน การเงินและบัญชี (Finance & Accounting) นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับธุรกิจ การมีเงินก็เหมือนสิ่งหล่อลื่นที่ทำให้การประกอบกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปด้วยดี เราจะเห็นได้ว่า การจำหน่ายสินค้าส่วนมาก ลูกค้านำได้ชำระเงินสดทันทีที่ได้รับสินค้านั้นๆ นอกจากนี้รายจ่ายต่างๆ ของธุรกิจจำเป็นต้องจ่ายไปก่อนเป็นเวลานานกว่าจะได้รับรายได้เป็นการตอบแทนมา กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเงินของธุรกิจนี้จะได้แก่ การจัดหาเงินทุน การเก็บรักษาเงินทุน และการใช้

2.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน

2.1.2.1 ด้านผู้นำ

การบริหารและการจัดการในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องใช้คนที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับผู้นำที่ดีจะต้องบริหารจัดการให้ได้สำเร็จด้วยการใช้ศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความ

ราบรื่น เรียบร้อย ถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งนั่นก็คือ ความสามารถในการเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำขององค์กรจากความสำเร็จของผู้นำได้มีนักวิชาการให้ความหมายเกี่ยวกับผู้นำไว้ คือ

อุทัย หิรัญโต (2554, น. 16) กล่าวว่า ผู้นำที่ดีจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดีทำให้ใครเห็นใครชอบ ซึ่ชื่นชมทั้งร่างกายและจิตใจ บุคลิกภาพเช่นว่านั่นคือ บุคลิกภาพภายนอกได้แก่ รูปร่างกริยาท่าทาง ท่วงทีวาจา และบุคลิกภาพภายในได้แก่ ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ความยุติธรรม ความเมตตาปราณีบุคลิกภาพเช่นว่านี้จะช่วยส่งเสริมลักษณะของผู้นำให้สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มสมาชิกได้ และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อหาช่องทางส่งผลกระทบต่อออกจำหน่ายโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

อานันท์ ปันยารชุน (2557, น. 16) ได้ปาฐกถาพิเศษ ในเรื่อง “ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์” เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2539 ณ โรงแรมอโนมา สวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ กล่าวว่า “ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่จะนำคนอื่น แต่ผู้นำที่ดีคือผู้ที่ผู้อื่นอยากเดินตามหรือคล้อยตาม เพราะเกิดจากความศรัทธาของผู้ตาม ทำอย่างไรจะให้เขากล้อยตาม ให้เขาฟังเรา ฟังความคิดความอ่านของเรา ให้เขาอยากประพฤติตัวเหมือนอย่างที่เราปฏิบัติ ให้เขาอยากเดินตาม มีหลักการเป็นของตนเอง และผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ มีระบบของการคิดและการบริหาร ความคิดจะต้องไม่ออกมาเป็นแบบที่ละก้าว แต่ออกมาเป็นกระบวนความคิดและการจัดการในด้านต่าง ๆ ของผู้นำ”

เช่นเดียวกับ แนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต ที่ได้บรรยาย เรื่อง “นานาทรรศนะในการบริหาร” เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2537 ณ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า “ผู้นำที่แท้จริงต้องมีวิสัยทัศน์ มีทรรศนะกว้างไกล และสามารถทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับ และยินดีร่วมปฏิบัติตาม” (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2557, น. 32)

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงความเป็นผู้นำไว้ว่า “กลุ่มคนหรือองค์กร หรือสังคม ต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันและรวมพลังกันปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์หรือป้องกันความพินาศ สังคมที่ขาดจุดมุ่งหมายร่วมกัน พลังย่อมกระจัดกระจายไปในทางต่าง ๆ สังคม เช่นนี้ทำอะไรให้สำเร็จได้ยาก พินาศได้ง่าย” (ประเวศ วะสี, 2557 น. 24)

พะยอม วงศ์สารศรี (2554, น. 16) ได้ให้ความหมายว่า ผู้นำต้องเป็นบุคคลที่สามารถรวบรวมความต้องการและสามารถประสานความคิดของสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน มีส่วนช่วยให้กลุ่มได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่แน่นอน และดำเนินการจนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ได้วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความรู้สึกไว หมายถึง ความรู้สึกไวต่อความต้องการของสมาชิกแต่ละคนและความขัดแย้งที่เผชิญในกลุ่ม

2. ความยืดหยุ่น ผู้นำต้องไม่เพียงแต่ว่ามีความสามารถที่จะนำกลุ่มเพื่อพบกับความต้องการเท่านั้น หากยังมีความยืดหยุ่น ในการเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นที่ต้องการอีกด้วย

3. ความรับผิดชอบ หมายถึงผู้นำต้องมีความตั้งใจที่จะริเริ่มในการที่จะมีความรับผิดชอบที่นำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2554, น. 56) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้น เน้นในเรื่องการค้นหาผู้นำและพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำให้เกิดขึ้นในชุมชน เพราะจุดหมายสุดท้ายของการพัฒนาชุมชนนั้นคือ การให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ การช่วยเหลือหรือการพัฒนาใด ๆ จะต้องเป็นการช่วยเพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยตัวเองได้ ดังนั้นผู้ที่มาจากชาวบ้านจึงเป็นเป้าหมายที่จะต้องสร้างขึ้นเพื่อรับผิดชอบ และรับช่วงงานได้ต่อไปและแม้แต่เป็นการปฏิบัติงานแทนหรือเป็นเงาของเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งภาวะผู้นำหมายถึง การมีผู้นำที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมมีชีวิตจิตใจที่อุทิศให้กับงาน การมีส่วนร่วมถ้อยทีถ้อยอาศัยปรึกษาหารือกันในกลุ่มชาวบ้านและความสามารถในการแก้ไขปัญหา หรือข้อขัดแย้งอันเกิดขึ้นได้เป็นปกติในชุมชน

อรรถพงษ์ ศรีสุบัติ (2559, น. 23) มีแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำโดยสรุปว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้นำหรือกรรมการกลุ่มอาชีพที่สามารถดำเนินงานได้ดี ผู้นำหรือกรรมการส่วนใหญ่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกลุ่มสามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มได้

จากความหมายของผู้นำสรุปได้ว่า บุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพได้ มีหน้าที่เป็นผู้ควบคุม และประสานงานในกิจกรรมกลุ่ม ควรมีความจริงใจต่องานที่ทำมีความสามารถในการปรับตัว และยังมีความสามารถในการชักจูงหรือผลักดันผู้อื่นให้ร่วมมือในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในที่นี้ผู้นำกลุ่มจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

โดยสรุปผู้นำ หมายถึง ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน ซึ่งหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแล กำหนดบทบาทหน้าที่ของกลุ่ม ตัดสินใจ สร้างความสัมพันธ์ และประสานงานดำเนินงานในกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2.2 ด้านความไว้วางใจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น. 9) ได้กำหนดกรอบแนวคิดมิติต่าง ๆ ของทุนทางสังคมเพื่อใช้ในการวัดทุนทางสังคมประกอบด้วยความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของชีวิตครอบครัวกลุ่ม และสังคม จะมีความสงบสันติยั่งยืน และเกิดความเจริญเติบโตได้เมื่อสมาชิกมีความไว้วางใจกันและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญให้กับกิจกรรมเหล่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, น. 51) ได้กล่าวถึง ด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากความไว้วางใจซึ่งเป็น

องค์ประกอบที่สำคัญของทุนทางสังคมเป็นนามธรรมที่วัดได้ยาก และสามารถมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล การวัดจึงเน้นไปที่ความไว้วางใจทั่วไปและความไว้วางใจ เฉพาะเจาะจง โดยข้อมูลที่จะใช้วัด ประกอบด้วย ความไว้วางใจในเพื่อนบ้าน ผู้อุปถัมภ์คนแปลก หน้า และมุมมองของความไว้วางใจที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา

มาฆะ ชิตตะสังคะ (2557, น. 24) ได้กล่าวว่าด้านความไว้วางใจ หมายถึง สิ่งที่อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อใจในผู้อื่น โดยมีความคาดหวังว่าผู้อื่นจะตอบสนองด้วยการกระทำกลับมาในวิธีเดียวกัน การดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของชีวิตครอบครัว กลุ่มและสังคมจะมีความสงบสันติ ยั่งยืน และเกิดความเจริญเติบโตได้เมื่อสมาชิกมีความไว้วางใจกัน

Coleman (1988, pp. 103-104) ได้กล่าวถึง ความไว้วางใจ หมายถึง ความเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเอง และผู้อื่น รวมถึงความเชื่อมั่นต่อนโยบาย ทักษะ กลยุทธ์และความจงรักภักดี

Bullen and Onyx (1998, p. 135) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางทุนทางสังคม ต้องมีความไว้วางใจกัน (Trust) จะเป็นความต้องการของบุคคลที่จะลดความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ความไว้วางใจกันเป็นสิ่งที่อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อใจในผู้อื่นโดยมีความคาดหวังว่าผู้อื่นจะตอบสนองด้วยการกระทำกลับมาในวิธีเดียวกัน อย่างน้อยที่สุดความไว้วางใจกันก็จะช่วยให้บุคคลสบายใจว่าคนอื่นจะมาทำอันตราย

Fukuyama (1995, p. 254) ได้กล่าวว่่า ค่าของความไว้วางใจจะทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็ว เขาเห็นว่าทุนทางสังคมเป็นกลุ่มของค่านิยมหรือบรรทัดฐานที่ไม่เป็นทางการที่มีอยู่ระหว่างสมาชิกกลุ่มที่เปิดโอกาสให้พวกเขาสามารถร่วมมือกับคนอื่นได้ ถ้าสมาชิกของกลุ่มเกิดความคาดหวังว่าคนอื่น ๆ จะมีความน่าเชื่อถือและมีความซื่อสัตย์ เขาก็จะไว้วางใจคนเหล่านั้น ความไว้วางใจนี้เองที่เป็นเหมือนสารหล่อลื่นที่ทำให้กลุ่มหรือองค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความไว้วางใจ
 - 1.1 ระดับความไว้วางใจต่อบุคคลในชุมชน
 - 1.2 ระดับความไว้วางใจต่อบุคคลที่แตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาพูด
 - 1.3 ระดับความไว้วางใจต่อกลุ่มอาชีพสำคัญในสังคม
 - 1.4 ระดับความไว้วางใจต่อกลุ่มสื่อมวลชน
 - 1.5 การเปลี่ยนแปลงของระดับความไว้วางใจในชุมชนในรอบ 2 ปี
2. องค์ประกอบด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 - 2.1 ระดับความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน

โดยสรุป ความไว้วางใจ หมายถึง ความเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงความเชื่อมั่นในผู้นำ นโยบาย ทักษะกลยุทธ์ และความภักดีของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน

2.1.2.3 ด้านการต่างตอบแทนกัน

Bullen and Onyx (1998, p. 135) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางทุนทางสังคม ต้องมีการต่างตอบแทน (Reciprocity) จะเป็นการรวมตัวกันที่เกิดจากความไม่เห็นแก่ตัวในระยะแรก และกลายเป็นความสนใจส่วนตัวในระยะยาว การต่างตอบแทนจะทำให้บุคคลมีการแบ่งปันการบริการกับผู้อื่น หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับคนอื่นอย่างไรก็ตามการต่างตอบแทนนั้นบุคคลจะมีความคาดหวังที่จะได้รับการเอื้ออาทรกลับคืนมาในอนาคตเป็นการตอบแทน และพบว่าในชุมชนที่มีการต่างตอบแทนได้รับการตอบแทนคืนมา ผู้คนในชุมชนจะมีความสนใจที่จะดูแลผู้อื่นมากขึ้น

Coleman (1988, pp. 103-104) ได้กล่าวถึง การต่างตอบแทนกัน หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน การช่วยเหลือ เกื้อกูล การเอื้ออาทร การแบ่งปันหรือการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน

อานันท์ กาญจนพันธ์ (2556 น. 13) ได้กล่าวถึงทุนทางสังคมไทยว่าอยู่ภายใต้หลักการสำคัญ 2 ประการคือหลักการตอบแทนกัน (reciprocity) และหลักการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (communality)

1. หลักการตอบแทนกัน ถือว่าเป็นหลักการสร้างพันธะทางสังคมในการตอบแทนกัน เป็นกลไกการสร้างความร่วมมือเพื่อทำ กิจกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การแลกเปลี่ยนแรงงานแบบลงแขก การผลิตช่วงกันสร้างบ้านให้สมาชิกในชุมชน รวมถึงการระดมแรงงานเพื่อกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน เป็นหลักการที่เน้นความเท่าเทียม เป็นบรรทัดฐานที่ถูกผลิตซ้ำ เรื่อยมาจนกลายเป็นสถาบันสำคัญในชุมชน ถือเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงอีกทางหนึ่งของชีวิต

2. หลักการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ถือเป็นทุนทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งหมายถึงการใช้พื้นที่ส่วนรวมของชุมชนในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ นอกจากจะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้แล้ว ยังแฝงนัยของการจัดการร่วมกันของชุมชนโดยกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อควบคุม การใช้พื้นที่อันถือเป็นของสมาชิกในชุมชน เช่น ป่าสาธารณะของชุมชนหรือการจัดการเหมืองฝาย

โดยสรุป การต่างตอบแทนกัน หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน การให้ความร่วมมือการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเอื้ออาทร การแบ่งปัน การแก้ปัญหากลุ่ม หรือการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับผู้อื่นในที่นี้หมายถึงสมาชิกทั้งภายในและภายนอกของกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน

2.1.2.4 ด้านเครือข่าย

Coleman (1988, pp. 103-104) ได้กล่าวถึง เครือข่าย หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมที่บุคคลมีต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล

กลุ่มกับกลุ่ม โดยลักษณะของความสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้น อธิบายพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีส่วนร่วม ช่วยสนับสนุนต่อการดำรงอยู่ขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม

Bullen and Onyx (1998, p. 135) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางทุนทางสังคม ต้องมีส่วนร่วมในเครือข่าย (Participation in network) เป็นความสัมพันธ์ของเครือข่ายที่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์กรที่ต้องเป็นทั้งลักษณะสมัครใจและความเท่าเทียม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น. 9) ได้กำหนดกรอบแนวคิดมิติต่าง ๆ ของทุนทางสังคมเพื่อใช้ในการวัดทุนทางสังคมประกอบด้วยกลุ่มและเครือข่ายกลุ่มเป็นแหล่งที่ปัจเจกเข้ามาดำเนินกิจกรรมร่วมกันภายใต้เป้าประสงค์ร่วมกัน กลุ่มเป็นแหล่งให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเมื่อกลุ่มมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่น ๆ ก็ก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่มและสมาชิกของกลุ่มซึ่งเป็นขยายโอกาสในการแสวงหาแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้กลุ่มขยายตัวและเกิดความเข้มแข็งขึ้นมา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, น. 51) ได้กล่าวถึงด้านกลุ่มและเครือข่าย ทุนทางสังคมมักจะขึ้นอยู่กับการรวมกลุ่มของคนในสังคม เนื่องจากกลุ่มและเครือข่ายจะช่วยให้เกิดการแบ่งปันข้อมูล ซึ่งทำให้มีการลดพฤติกรรมฉวย โอกาสและเสริมสร้างกิจกรรมร่วม โดยข้อมูลที่จะใช้วัด ประกอบด้วย ความหนาแน่นของสมาชิก ความแตกต่างของ สมาชิกความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างภายในกลุ่ม และความสัมพันธ์ภายนอกกลุ่ม

อัญชัญ แกมเขย (2553, น. 3) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนว่า หมายถึง การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของธุรกิจชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติงานตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ และร่วมกันทำงานภายใต้ความรัก ความเมตตา และความเอื้ออาทร

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2556, น. 56) ได้กล่าวว่า เครือข่าย หรือองค์กรชาวบ้านถือเป็นตัวแปรที่สำคัญ เป็นเสมือนกุญแจดอกสำคัญของการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเอง องค์กรทางสังคมหรือองค์กรชาวบ้านที่มีการศึกษาวิเคราะห์อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) เครือข่ายตามประเพณีตามธรรมชาติ 2) เครือข่ายที่ทางราชการสนับสนุนให้เกิดขึ้น 3) เครือข่ายองค์กรที่ทางเอกชนสนับสนุนให้จัดขึ้น องค์กรที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองนับว่าองค์กรตามประเพณี หรือตามธรรมชาติที่มีผลต่อความสำเร็จมากที่สุดทั้งนี้ก็ด้วยข้อตระหนักที่ว่าด้วยความพยายามในการแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นการพึ่งตนเองของชุมชน

มาฆะ ขิตตะสังคะ (2557, น. 24) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ของเครือข่ายที่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนที่ต้องเป็นทั้งลักษณะสมัครใจและความเท่าเทียม กลุ่มเป็นแหล่งที่ปัจเจกชนเข้ามาดำเนินกิจกรรมร่วมกันภายใต้เป้าประสงค์ร่วมกัน มี

การแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเมื่อกลุ่มมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่น ๆ ก็ก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่มและสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งเป็นการขยายโอกาสในการแสวงหาแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้กลุ่มขยายตัวและเกิดความเข้มแข็งขึ้นมา

ประเดิม นิลศิริ (2557, น. 11) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง การรวมตัวของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาทั้งภายในและภายนอกเป็นลักษณะการสร้างเครือข่ายเป็นการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันมีการช่วยเหลือ เอื้ออาทร การทำงานภายใต้ความรักความสามัคคี และสามารถพัฒนาศักยภาพของคนพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่ายได้อย่างสมดุล และบูรพาการด้านต่าง ๆ ของชุมชนให้มั่นคง ยั่งยืนและพึ่งตนเองได้

โดยสรุป เครือข่าย หมายถึง สมาชิกกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชนโดยลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอธิบายพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคล ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานช่วยสนับสนุนต่อการดำรงอยู่ต่อกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนทั้งทางตรง และทางอ้อม

2.1.2.5 ด้านข้อมูลข่าวสาร

Coleman (1988, pp. 103-104) ได้กล่าวถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสาร หมายถึง สารสนเทศที่บุคลากรโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้มี การติดต่อหรือรับฟังข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนข่าวสารและ เรื่องอื่น ๆ จากภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, น. 51) ได้กล่าวถึง ด้านข่าวสารและการสื่อสาร การเข้าถึงข่าวสารและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการช่วยคนในชุมชนให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้ ข้อมูลข่าวสารช่วยในการตัดสินใจหรือการส่งเสียงในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเอง โดยข้อมูลที่จะใช้วัดประกอบด้วยจำนวนแหล่งที่มาของข่าวสาร และสื่อที่ใช้ในการ สื่อสาร เพื่อแยกแยะความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวที่มาจากกลุ่มและเครือข่ายที่ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ (2550, น. 20) ได้กล่าวถึง ข้อมูลข่าวสารเป็นการสื่อสาร ซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่สมาชิกในองค์การสื่อสารผิดพลาดเกิดจาก ปัญหาของการบิดเบือนข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาสาระนั้นมีความซับซ้อนมากเท่าไร ความผิดพลาดในการสื่อสารก็จะมากขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมช่วยลดปัญหาเหล่านี้ได้ 2 ทางคือ 1) ไม่จำเป็นต้องสื่อสารในเรื่องที่ถือว่ามีความสำคัญร่วมกันอยู่แล้ว 2) การมีคติฐานร่วมกันช่วยให้เกิดแนวทาง ในการตีความข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2556, น. 56) ได้กล่าวถึง ข้อมูลข่าวสารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลสองคนหรือมากกว่าทำการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ แนวความคิดซึ่งกันและกันและจะถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับในรูปของคำพูดเสียภาพเครื่องหมายท่าทาง หรืออย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้เกิดความ

เข้าใจ ทั้งนี้โดยอาศัยและสื่อสัมพันธ์ต่างๆ เช่น จดหมาย หนังสือ เอกสาร โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น การติดต่อสื่อสารจะมีทั้งภายในและภายนอกชุมชน เนื้อหาการสื่อสารจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตจะหันเหไปตามกระแส

โดยสรุป ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ข่าวสารที่สมาชิกในกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการติดต่อสื่อสาร การได้รับฟัง หรือการได้เห็นความเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวจากสื่อต่าง ๆ ในการดำเนินงาน การได้รับความช่วยเหลือ ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกลุ่ม และเรื่องอื่นจากภายนอกที่ช่วยสามารถพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ

2.1.2.6 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก

ความหมายของการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก

Eisenberger, Huntington, and Sowa (1986, p. 50) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การสนับสนุนจากองค์กรว่า เป็นความเชื่อของพนักงานว่าองค์กรได้ให้คุณค่าในการทุ่มเททำงาน และห่วงใยในความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน โดยพนักงานได้พิจารณาจากผลตอบแทนการปฏิบัติงาน ในรูปแบบการเพิ่มขึ้นของค่าตอบแทน การเลื่อนตำแหน่งการสนับสนุนด้านทรัพยากร สวัสดิการและค่านิยมขององค์กรที่ทำให้เกิดความร่วมมือเพื่อให้บรรลุความต้องการได้รับการยกย่องและการยอมรับ ต่อมาในปี 2001 Rhoades, et al. (2001, p. 836) ได้ให้ความหมายของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรใหม่ว่า เป็นความเชื่อหรือความรู้สึกของพนักงานจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานว่าองค์กรเป็นเสมือนบุคคลที่มีความเมตตา หรือบุคคลที่ใจร้าย โดยพิจารณา จากนโยบาย กฎระเบียบ และการกระทำต่างๆ ขององค์กรที่มีผลกระทบต่อพนักงาน

Shore and Tetrick (1991, p. 638) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การสนับสนุนจากองค์กรว่าเป็นความเชื่อของพนักงานที่ประเมินการรับรู้จากประสบการณ์ผ่านนโยบายองค์กร และกระบวนการทำงาน การได้รับทรัพยากรและปฏิภักิรยาจากตัวแทนองค์กรว่าองค์กรให้ความห่วงใยให้รางวัลตอบแทน และการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างไร

LaMastro (2002, pp. 42-44) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การสนับสนุนจากองค์กร หมายถึง การรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้การสนับสนุน และจัดบรรยากาศขององค์กรให้เอื้อต่อการทำงาน ซึ่งพนักงานจะรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรดังกล่าวผ่านทางพฤติกรรมของผู้เป็นตัวแทนองค์กร ได้แก่ หัวหน้างานแผนกต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานต่อพวกเขา เช่น การส่งไปเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ หรือการเสนอชื่อในฐานะที่เป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้กับบริษัท เป็นต้น

Yoon and Thye (2002, p. 98) กล่าวว่า การรับรู้การสนับสนุนจาก องค์กร หมายถึง เป็นทัศนคติของพนักงานที่มีต่อองค์กรว่าองค์กรหรือผู้บริหารแสดงความเอาใจใส่ในความ เป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน

Wayne, Kacmar, Perrew, and Johnson (2003, p. 438) กล่าวว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร หมายถึง เป็นความเชื่อของพนักงานว่าองค์กรจัดการรางวัลที่เหมาะสมให้แก่เขา ทำให้พนักงานเกิดพฤติกรรมตอบแทนคืนแก่องค์กร

จันทร์พา ทัดภูธร (2553, น. 9) กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก หมายถึง เป็นการรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์กรในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผลตอบแทน ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านจิตวิทยาสังคม และด้านสภาพการทำงาน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2556 น. 56) กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก เนื่องจากสมัยปัจจุบันไม่มีชุมชนใดที่โดดเดี่ยวตัดขาดจากสังคมภายนอก ทุกชุมชนมีการติดต่อสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับภายนอกทั้งนั้น ลักษณะความสัมพันธ์กับภายนอกที่ผ่านมามีจะไม่เอื้อต่อเงื่อนไขการพึ่งตนเองของชุมชน กลุ่มหรือองค์กรภายนอกไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ หน่วยราชการหรือองค์กรเอกชนก็มักจะมี ความมุ่งหมายและผลประโยชน์ของคนเป็นหลัก บางครั้งไม่เข้าใจถึงถึงความจำเป็นพื้นฐานที่แท้จริงของชาวบ้านเจตนาดีที่นำโครงการพัฒนาให้แก่ชาวบ้าน จึงกล่าวเป็นผลเสียและเป็นภาระแก่ชุมชนโดยไม่เจตนาความสัมพันธ์กับภายนอกจึงมีลักษณะไม่เอื้อต่อเงื่อนไขและโอกาสการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของชุมชนนัก ดังนั้นแม้ว่าความช่วยเหลือเกื้อกูลจากภายนอกจะเป็นสิ่งจำเป็น แต่ก็จำต้องวางอยู่บนพื้นฐานความต้องการและความจำเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง และหากเป็นเช่นนั้นความช่วยเหลือจากภายนอกจากเป็นเงื่อนไขแก่โอกาสการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของชุมชนได้มาก

เปรมจิตร์ คล้านเพ็ชร (2558, น. 23) กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก หมายถึง ความคิดเห็นของพนักงานจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานในองค์กรว่า องค์กรให้คุณค่าให้การยอมรับและเห็นความสำคัญในการทุ่มเททำงาน มีความห่วงใย และมีความผูกพันต่อพนักงาน โดยการให้การสนับสนุนการทำงานในด้านต่างๆ ผ่านนโยบายและตัวแทนขององค์กร เพื่อให้พนักงานมีความเป็นอยู่ในการทำงานที่ดี

โดยสรุป การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก หมายถึง การได้รับการสนับสนุนทั้งในรูปธรรม ทั้งเงินทุน วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ บุคลากร หรือนักวิชาการที่ ให้ข้อมูลคำแนะนำในการดำเนินงาน และการได้รับความช่วยเหลือในการหาตลาดจำหน่ายสินค้าจากภายนอกกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน และนามธรรม

จากที่นำเสนอแนวคิดปัจจัยสนับสนุนในกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน มีนักคิด นักวิชาการ ได้เสนอแนวคิดปัจจัยสนับสนุนไปประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านความไว้วางใจ ปัจจัยด้านการต่างตอบแทนกัน ปัจจัยด้านเครือข่าย ปัจจัย

ด้านข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2554, น. 5) ก่อนที่ประเทศไทยจะประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 นั้น คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “เศรษฐกิจชุมชน” ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายอย่างเช่นทุกวันนี้ จากนโยบายการพัฒนาการมุ่งเน้นเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี กระบวนการเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ภายใต้การควบคุมขององค์การการค้าโลก (WTO) กองทุนเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลกเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจต่อการลงทุนการผลิตอุตสาหกรรม การค้า และการบริการของไทย เกิดปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แรงงานภาคอุตสาหกรรมที่มาจากต่างจังหวัด ต้องอพยพกลับภูมิลำเนาเดิม ไปยึดเอาชุมชนหมู่บ้านเดิมของตนเองเป็นที่สุดท้ายแห่งการอยู่รอด ซึ่งสภาพการณ์ที่ปรากฏนี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนในชนบทว่าสามารถ อบอุ่นแรงงานที่ไหลย้อนกลับได้ แม้เศรษฐกิจภาครัฐจะล้มละลายก็ตาม จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวธนาคารโลก ภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกและ IMF ที่ผ่านมานี้ไม่สามารถนำพาเศรษฐกิจให้รอดพ้นจากวิกฤตไปได้ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทุนนิยมใหม่เป็นการพัฒนาที่ต้องพึ่งพิงต่างประเทศและตลาดโลก ซึ่งเมื่อพึ่งพิงนานเข้าก็必将ทำให้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองลดน้อยลง แม้ในยามที่เศรษฐกิจภายนอก เช่น เศรษฐกิจสหรัฐและญี่ปุ่นตกต่ำหรือผันผวนก็ยังส่งผลกระทบมาถึงอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะเราอาศัยตลาดส่งออกสำคัญ ด้วยเหตุนี้หลังจากที่ประเทศเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 เป็นต้นมา แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการพึ่งตนเองและแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนจึงได้รับความสนใจมากขึ้น

2.2.1 ความหมายของเศรษฐกิจชุมชน

จากการศึกษาความหมาย และแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจชุมชน มีนักวิชาการที่ศึกษาและให้ความหมายตลอดจนแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ไว้ ดังนี้

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2554, น. 12) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจชุมชนเป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นตัวของตัวเองมีเอกลักษณ์ของตัวเอง เป็นลักษณะชุมชนบุพกาล มีลักษณะสังคมและวัฒนธรรมแห่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีน้ำใจที่ดีงาม

สมศักดิ์ ฉันทะ (2554, น. 13) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจชุมชนเป็นเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทำนุบำรุงพื้นฐานของตนเองให้เข้มแข็ง ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

ยศ สันตสมบัติ และคณะ (2553, น. 25-28) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจชุมชนเป็นทางเลือกของการพัฒนาที่เน้นการสร้างฐานการผลิต กระบวนการเรียนรู้ ระบบจัดการทรัพยากร การจัดการทุนและตลาดในรูปแบบที่หลากหลาย โดยพิจารณาจากศักยภาพท้องถิ่นเป็นหลัก ชุมชนกับธรรมชาติแวดล้อมต้องมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เน้นความยั่งยืน ความเป็นธรรม คุณภาพชีวิต และประสิทธิภาพของการผลิตไปพร้อมกันและเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการ คือ 1) ชุมชนเรียนรู้ หมายความว่าคนต้องเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยเน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นเป็นหลักชุมชนจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสืบทอดภูมิปัญญาเดิมและปรับประยุกต์เข้ากับวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของยุคสมัยได้อย่างแท้จริง หากเป็นชุมชนชนบทที่ทำการผลิตในภาคเกษตร นัยสำคัญของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ ย่อมหมายความว่า ชุมชนดังกล่าวมีการปรับปรุง คัดเลือก และการพัฒนาสายพันธุ์พืชอย่างต่อเนื่อง สามารถควบคุมระบบการผลิตและสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอกได้อย่างรู้เท่าทัน 2) ชุมชนจะต้องมีระบบการจัดการทรัพยากรที่ดีและมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีทรัพยากรในระดับที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ มีสำนึกของความเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชนที่เข้มแข็งสามารถจัดการความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งภายใน และภายนอกชุมชนชุมชนยังต้องมีความสามารถในการวางกฎเกณฑ์เพื่อจัดระเบียบของชุมชน และจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ใช้ป่าผืนเดียวกัน หรือใช้น้ำสายเดียวกัน เป็นต้น มีการสร้างเครือข่ายพหุภาคี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานรัฐและเอกชน เพื่อสร้างขึ้นเป็นประชาคมในระดับต่างๆ ซึ่งทำงานสู่จุดมุ่งหมายในการสร้างสังคมร่วมกัน 3) ชุมชนต้องมีประสิทธิภาพในการผลิต ชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในฐานทรัพยากรของตนเองว่า มีจุดแข็งอยู่ที่ตรงไหน ชุมชนมีศักยภาพในการผลิตอะไร ใช้อะไร ขายอะไรได้อย่างยั่งยืน ศักยภาพในการผลิตรวมถึงการเรียนรู้ที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตด้วยการแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การส่งเสริม บทบาทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือรูปแบบของการสร้างรายได้อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ศักยภาพในการผลิต ยังหมายถึง การที่ชุมชนจะต้องมีทุนซึ่งมาจากการริเริ่มของชาวบ้านเอง มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการผลิต เช่น การทำบัญชี มีระบบจัดการตลาด มีความรู้เรื่องตลาด ร้านค้าชุมชน ไปจนถึงการส่งออกขึ้นกับระดับการพัฒนาและศักยภาพของแต่ละชุมชนเป็นสำคัญ และ ชุมชนจะต้อง มีศักยภาพในการกำหนดและจัดการชีวิตของตนเองหมายความว่าชุมชนสามารถดำรงอยู่อย่าง มีศักดิ์ศรี ปราศจากการแทรกแซงและครอบงำจากภายนอก มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเคารพ ในจารีตประเพณี ระบบคุณค่าและรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน

เสรี ลีลาสัย (2555, น. 84) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจชุมชนเป็นวิธีการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปัน ที่ยึดตามวิถีดำเนินชีวิตของคนในชุมชนซึ่งในด้านรูปธรรม

ภาวะเศรษฐกิจชุมชนจะถูกกำหนดโดยฐานทรัพยากรและเทคโนโลยีของชุมชน และในด้านนามธรรม ถูกกำหนดจากภูมิปัญญา ค่านิยม ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

จากความหมายของเศรษฐกิจชุมชนดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า เศรษฐกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนเป็นเจ้าของกิจกรรมและช่วยดำเนินงานบางส่วน หรือ ทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกัน เพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2.2 ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2554, น. 46) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน 6 ประการคือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของหรือผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. ทรัพยากรหรือวัตถุดิบมาจากชุมชนหรือจากภายนอก
4. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
5. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานภูมิปัญญาสากล
6. มีการเป็นตัวเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

เศรษฐกิจชุมชนเป็นการประกอบการเล็กๆเพื่อจัดการ “ทุน” ของชุมชนในชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชนทั้งนี้โดยใช้ความรู้ภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชุมชนผสมผสานกับความรู้สากลเศรษฐกิจชุมชนฐานเศรษฐกิจของสังคมสังคมมีฐานเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคงย่อมมีความเข้มแข็งเช่นเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมีลักษณะเศรษฐกิจเหมือนสามเหลี่ยมที่มีฐานอยู่บนเศรษฐกิจชุมชน (SMEC) และเศรษฐกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 - 90 ของเศรษฐกิจของประเทศส่งผลให้การบริโภคในประเทศเป็นฐานที่ใหญ่และมั่นคงคือผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศมากกว่าการส่งออก

เสรี พงศ์พิศ (2557, น. 84) ได้กล่าวว่าลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนอาจแบ่งเป็นขั้นตอนการพัฒนาตามลำดับใน “แนวตั้ง” ดังนี้คือระดับครอบครัวคือเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองระดับชุมชนและเครือข่ายคือเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงระดับธุรกิจคือเศรษฐกิจชุมชนแบบความก้าวหน้า เศรษฐกิจชุมชนที่ผลิตเพื่อทดแทนการพึ่งภายนอกพัฒนาผลผลิตและทรัพยากรและการบริการถือเป็นการพัฒนาแนวนอนซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแผนแม่บทชุมชนถ้าชุมชนใดพัฒนาโดยไม่มีแผนคอยแต่จะลอกเลียนแผนชุมชนอื่นจะไม่มี การสร้างสรรค์จากความคิดของชุมชนเองและไม่พัฒนาตามศักยภาพของชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557, น. 11) ก็ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจชุมชนว่าเป็นการประกอบการเพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองการพึ่งพาตนเองและความพอเพียงของครอบครัวและชุมชน คำว่า “ทุนชุมชน” ไม่ได้หมายถึงทุนเงินตราเพียงอย่างเดียว แต่ครอบคลุมถึงคนความรู้ภูมิปัญญาทรัพยากรธรรมชาติและผลผลิตของชุมชน การประกอบการในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชนเป็นการประกอบการที่เชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตรการแปรรูปและการตลาดของชุมชนเข้าเป็นกระบวนการเดียวกันไม่แยกส่วนและแบ่งบทบาทให้กับกลุ่มคนที่มีทักษะหรืออาชีพเฉพาะที่แตกต่างกัน

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนคือการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่ถูกทำลายจากการพัฒนาที่ผ่านมาโดยการพัฒนาค้นให้เป็นผู้ประกอบการวางแผนประกอบการบนพื้นฐานของ “ทุนชุมชน” และเชื่อมระบบเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลาย ๆ กิจกรรมให้อยู่ในกระบวนการเดียวกันและกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจชุมชนก็มี 3 ระดับคือการสร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์เพื่อการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนสร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์เพื่อพอเพียงกับความต้องการระดับชุมชนและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองสังคมภายนอกชุมชนในระดับก้าวหน้าซึ่งจะไปสอดคล้องกับนโยบาย “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ของรัฐบาล

2.2.3 องค์ประกอบของเศรษฐกิจชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2556, น. 4) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเศรษฐกิจชุมชนที่ถือเป็นองค์ประกอบหลักมีอยู่ทั้งหมด 7 ประการคือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการเองอย่างไรก็ดีคนข้างนอกชุมชนอาจมีส่วนร่วมหรือถือหุ้นได้เพื่อการมีส่วนร่วมและร่วมมือให้ความช่วยเหลือแต่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นใหญ่จนชุมชนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชนซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด
3. ริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชนเพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเองซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญาหากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆได้โดยไม่ลอกเลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ
4. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน “ทุน” ที่สำคัญเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยประยุกต์ให้ทันสมัยผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากแหล่งอื่น
5. ดำเนินการแบบบูรณาการไม่ใช่ทำตามแบบ “โครงการเดี่ยว” คล้ายกับการปลูกพืชเชิงเดี่ยวแต่จะเป็นการทำงานแบบ “วนเกษตร” คือหลายๆกิจกรรมผสมผสานผลึกพลัง (Synergy) และเกื้อกูลกัน (Cluster)

6. การเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนหากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบการหาสูตรสำเร็จโดยไม่ได้มีการคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆหากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีธุรกิจชุมชนบนฐานความรู้แต่อยู่บนฐานความรู้สึกความอยากความต้องการกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

7. การพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของเศรษฐกิจชุมชนถ้าผิดจากนั้นก็คือพลาดเป้าเศรษฐกิจชุมชนจะกลายเป็นเศรษฐกิจชุมชนที่มีเป้าหมายเพื่อหวังกำไร คือกระตุ้นให้คิดว่าต้องทำให้เกิดกำไรก่อนที่จะคิดว่าทำให้อยู่รอดไม่มีการพัฒนาเป็นขั้นตอนไม่ทำให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาธุรกิจ

ดังนั้นเป้าหมายที่สำคัญของเศรษฐกิจชุมชนก็อาจพอที่จะสรุปได้คือทำเศรษฐกิจชุมชนอย่างไรให้ “รอด” และทำอย่างไรพอเพียงเอาวิถีชีวิตภูมิปัญญาวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชนเป็นสำคัญทำอย่างไรจึงจะมีความสุขในสิ่งที่ไม่ใช่เพื่อหวังให้ได้กำไรสูงสุดโดยเน้นที่ความร่วมมือกันและเน้นที่ทุนของชุมชนซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลายที่ไม่ใช่เงินหรือทรัพยากรธรรมชาติอย่างเดียวมุ่งที่ตลาดชุมชนตลาดท้องถิ่น

2.2.4 ประเภทของเศรษฐกิจชุมชน

สมศักดิ์ ฉันทะ (2554, น. 49) ได้แบ่งประเภทของเศรษฐกิจชุมชนออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. เศรษฐกิจชุมชนพื้นฐานคือผลิตเพื่อการกินการใช้ในท้องถิ่นมีอยู่ 5 อย่างคือข้าวอาหารสมุนไพรของใช้ (แชมพูสระผมน้ายาล้างจานน้ายาซักผ้าสบู่) ปุ๋ยซึ่งชาวบ้านทั่วไปสามารถทำเองได้เพราะเป็นของจำเป็นต้องกินต้องใช้ในชีวิตประจำวันมีมูลค่าเกินครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งปีของแต่ละครัวเรือนแต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะซื้อกินและซื้อใช้เกือบทั้งหมด

2. เศรษฐกิจชุมชนก้าวหน้าคือเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ได้ เพราะมีลักษณะเฉพาะตัวมีเอกลักษณ์ท้องถิ่นบางอย่างมีสูตรเฉพาะหรือมีคุณค่าดีได้มาตรฐานสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้เช่นสินค้าประเภทหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

เปรมจิตร์ คล้านเพ็ชร (2558, น. 41) ก็ได้จำแนกประเภทของเศรษฐกิจชุมชนไว้มี 3 ประเภทคือ

1. เศรษฐกิจชุมชนทดแทนการพึ่งภายนอกชุมชนหมายถึงกิจกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เน้นการลดรายจ่ายของเกษตรกรและชุมชน

2. เศรษฐกิจชุมชนพัฒนาผลิตและทรัพยากรหมายถึงชุมชนผลิตสินค้าทางการเกษตรและมีการประกอบการเพื่อนำผลิตและทรัพยากรมาสร้างผลิตภัณฑ์

3. เศรษฐกิจชุมชนบริการเป็นการประกอบการที่มีทักษะภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้บริการกับเกษตรกรในครอบครัวชุมชนและบุคคลทั่วไป

เสรี พงศ์พิศ (2557, น. 132) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจชุมชนเชิงบูรณาการว่าเศรษฐกิจชุมชนมีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชุมชนดำเนินการเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองเป็นอันดับแรกแต่ก็สามารถดำเนินการสัมพันธ์กับตลาดได้ถ้าหากมีเหลือกินเหลือใช้ได้เรียนรู้การจัดการซึ่งต้องเข้าสู่ระบบตลาดและการแข่งขันใช้ความเป็นกลุ่มเป็นเครือข่ายของตนให้เป็นประโยชน์ในทางธุรกิจ (Competitive Advantage) รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นดังที่ทำกันในนามของโอท็อป OTOP (one tampon one product) หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองในครอบครัวในชุมชนในเครือข่ายเป็นการประกอบการแบบพื้นฐานเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัวและชุมชนหากเกิดปัญหาในเศรษฐกิจชุมชนแบบก้าวหน้าก็จะไม่เสียหายมากนักเป็นระบบข่ายความปลอดภัย (Safety Net) เหมือนตาข่ายในการแสดงกายกรรมเหินเวหาพลัดตกลงมาก็ไม่ถึงพื้นไม่เจ็บไม่ตายคือเป็นระบบข่ายความปลอดภัย

จากการจำแนกเป็นประเภทของเศรษฐกิจชุมชนจะเห็นว่าเป็นการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมคิดร่วมทำเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นในชุมชนของตนเองโดยใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดทั้งผู้ประกอบการก็เป็นคนของท้องถิ่นนั้นๆ ผลผลิตเกิดขึ้นก็ได้ใช้บริโภคในแต่ละครัวเรือนหากมีเหลือใช้ก็จัดให้มีการจัดการโดยการจำหน่ายคือเข้าสู่ระบบการตลาดมีการแข่งขันด้านคุณภาพและปริมาณนั้นคือได้เกิดการเรียนรู้เกิดทักษะและเกิดการพัฒนาสู่มาตรฐานอันเนื่องมาจากความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกและส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนโดยมีรายได้เพื่อยังชีพและเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อไป

2.2.5 เศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2554, น. 284-291) กล่าวถึง แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนที่ได้รับการขานรับและลงสู่ปฏิบัติมากที่สุด คือ พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือที่เรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” ที่ได้รับพระราชทานไว้ถึง 2 ครั้ง เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาปี 2540 และในปี 2541 จากแนวพระราชดำริดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้ คำว่าพอเพียง (Self-sufficiency) หมายถึง พอมีพอกินจะผลิตอะไรก็มีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปยืมของคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง ยืนบนขาของตนเอง เศรษฐกิจพอเพียงมีได้จำกัดอยู่เฉพาะชาวนา ชาวไร่ แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคน ทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและในชนบทเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกรมีการปฏิบัติตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งมีการปฏิบัติ 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ผลิตเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนในระดับชีวิตที่ประหยัด โดยต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 รวมกลุ่มเพื่อการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิการการศึกษา สังคม และศาสนา

ขั้นที่ 3 ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการทำธุรกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยทุกฝ่ายต้องได้รับประโยชน์

การพัฒนาชุมชนในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการใช้ “คน” เป็นเป้าหมายและเน้น “การพัฒนาแบบองค์รวม” หรือ “การพัฒนาการอย่างบูรณาการ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ จิตใจสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง โดยใช้ “พลังทางสังคม” ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาในรูปของกลุ่ม เครือข่ายเป็นการผนึกกำลังของประชาชนทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคีประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ฐานคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียง สรุปดังนี้ 1) ยึดแนวพระราชดำริในการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่” 2) สร้าง “พลังทางสังคม” โดยการประสาน “พลังสร้างสรรค์” ของทุกฝ่ายในลักษณะ “พหุภาคี” เช่น ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการธุรกิจ เอกชน สื่อมวลชน เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน 3) ยึด “พื้นที่” เป็นหลัก และใช้ “องค์กรชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน 4) ใช้ “กิจกรรม” ของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ” ร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนา “อาชีพที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก” ของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านเพศวัย การศึกษา ความถนัด ฐานะทางเศรษฐกิจ 5) ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชน เพื่อสร้าง “คุณธรรม จริยธรรม” และ “การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” อย่างรอบด้าน เช่น การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม 6) วิจัยการพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต แปรรูป ขาย บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชน และ “ฐานทรัพยากรท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนาจากธุรกิจขนาดเล็กไปสู่ธุรกิจที่ใหญ่ขึ้น ระดับประเทศและต่างประเทศ และ 7) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีศักยภาพสูงของแต่ละเครือข่ายให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชนที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้นๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงาน และฝึกอบรม

แนวทางตามพระราชดำริ เป็นแนวทางที่ต้องการให้คนไทยหันมากลับมายึดทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์ต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนเองนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ 2) พึ่งตนเองทางสังคมควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่น ได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอด และเผยแพร่ให้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน 3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือ การส่งเสริมให้นำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ หรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่มากมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่มากมายในประเทศ 4) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี มีการส่งเสริมให้ทดลอง ทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และนำไปใช้ได้เหมาะสม และ 5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ หมายถึง

สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้นถึงไม่มีเงินก็ยังมีความพอใช้ ผล ในท้องถิ่นตนเอง เพื่อการยังชีพ

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจชุมชนภาคอีสานในปัจจุบัน มาจากปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1. การเพิ่มของประชากรในพื้นที่อีสานในอัตราสูงมาก เมื่อเทียบกับส่วนอื่นของประเทศจนเป็นพื้นที่แอ่งที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดแถบหนึ่งของประเทศ ความหนาแน่นของประชากร ก่อให้เกิดความต้องการที่สืบเนื่องมากมายเกิดความไม่สมดุลในเรื่องของการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ความไม่สมดุลในระหว่างประชากร และทรัพยากรธรรมชาตินี้นำไปสู่ต้นทุนในการครองชีพสูงในพื้นที่ชนบท ดังนั้น จึงพบว่าประชากรในกลุ่มจังหวัดพื้นที่ภาคอีสานเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุดในประเทศไทย

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอย่างหนึ่งในประวัติศาสตร์การพัฒนา โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 2 ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักมีการเร่งพัฒนาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานเป็นอย่างมาก ในภาคการเกษตรก็มุ่งพื้นที่การเพาะปลูกมากกว่าการเพิ่มคุณภาพของผลผลิต แนวทางการพัฒนาดังกล่าวนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในเขตพื้นที่อีสาน ประชากรได้บุกรุกพื้นที่สาธารณะเพื่อขยายพื้นที่ทำกินทำให้พื้นที่ป่าลดลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงในลักษณะการเพิ่มประชากรและปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานการครอบครองในลักษณะมือใครยาวสาวได้สาวเอา ทำให้เกิดการลดลงของธรรมชาติอย่างรวดเร็วและเกิดการแบ่งชนชั้นตามระดับรายได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างครัวเรือนในหมู่บ้านเอง และระหว่างหมู่บ้านกับชุมชนเมืองของชุมชนอีสานได้เด่นชัดขึ้น

3. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันด้านราคา และการใช้ทุนเป็นอำนาจในการต่อรองผลประโยชน์ และใช้ทุนในการแสวงหาประโยชน์ และกำไรสูงสุดอย่างต่อเนื่อง ไร่ขอบเขต จะทำให้กลุ่มคนในพื้นที่ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่จนที่สุดขาดอำนาจต่อรองถูกเอารัดเอาเปรียบ และเป็นเครื่องมือของกลุ่มทุนและกลุ่มที่กุมอำนาจในการแสวงหากำไร และผลประโยชน์ ซึ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในภาคอีสานมีสูงเมื่อเทียบกับภูมิภาคต่าง ๆ

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า หลังจากประเทศไทยมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีการระดมทุนทั้งโดยการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และส่งเสริมการส่งออกพืชเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อหารายได้มาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างๆ ได้นำไปสู่การล่มสลายอย่างรุนแรงของชนบทเนื่องจากการเพาะปลูกเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะพืชไร่ในพื้นที่ลาดชันได้ทำให้เกิดการทำลายป่าขึ้นเรื่อยๆ และนำไปสู่ปัญหาการทำลายป่าและการพังทลายของหน้าดินอย่างรุนแรง บวกกับกลไกตลาดการเกษตรเป็นกลไกที่เกษตรกร

เสียเปรียบมากจึงทำให้เกิดกระบวนการอพยพแรงงานคนหนุ่มสาวเข้าเมืองสู่ภาคอุตสาหกรรม กระบวนการเหล่านี้ในระยะแรกได้เร่งตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก เพราะเป็นการเพิ่มผลผลิตรวดเร็วจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกและเป็นทั้งการสนองแรงงานราคาถูกให้กับภาคเมือง แต่คุณภาพชีวิตของชุมชนชาวบ้านกลับตกอยู่ในสภาวะคับขันมากขึ้นจากความเป็นจริงนี้เอง ทำให้ผู้นำชุมชนจำนวนหนึ่งหันกลับมาทบทวนสรุปบทเรียนความผิดพลาดของชุมชนท้องถิ่น และหันเหออกจากระบบตลาดมาพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนในลักษณะต่างๆ ตามสภาพท้องถิ่นของตนเอง บ้างก็หันกลับไปใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเดิมที่สะสมไว้โดยคนเฒ่า คนแก่ และบ้างก็นำแนวคิดการรวมกลุ่มประกอบธุรกิจต่างๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ มาใช้กับชุมชน หมู่บ้านของตน ซึ่งปรากฏว่ากลุ่มนี้สามารถดำรงอยู่ได้ และสามารถขยายตัวไปได้ จนกระทั่งสามารถมีบทบาทรองรับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 ได้ในระดับหนึ่งแม้ว่าวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในขณะนั้นจะเกิดในภาคการเงินของประเทศซึ่งถือเป็นส่วนที่รวมศูนย์ความมั่งคั่งที่สุดและเข้มแข็งที่สุดของประเทศไทย

2.2.6 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

วิจิต นันทะสุวรรณ และจำนง แรกพิณิจ (2551, น. 9-10) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนว่า มีระบบที่เกี่ยวข้องอยู่ 10 ระบบ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นกระบวนการดังนี้

1. ระบบคุณค่า เป็นนามธรรมที่คอยกำกับกิจกรรม หรือการดำเนินกิจกรรมของระบบอื่นๆ โดยมี “คน” และ “การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน” เป็นเป้าหมายสำคัญระบบคุณค่า จะเน้นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน (สังคมหรือชุมชน) ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ (การผลิต การจัดการทรัพยากร และการเลือกใช้เทคโนโลยี) และคนกับคุณธรรม (กายและจิต) ระบบคุณค่า ปรากฏอยู่ในระเบียบต่างๆ ของสังคม ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน

2. ระบบการเรียนรู้ เป็นแกนกลางของกิจกรรมทุกระบบ เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาของชุมชนเข้ากับความรู้สากล พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้อง และรับใช้ชีวิตและชุมชนในปัจจุบันกิจกรรมหรือระบบอื่นๆ จึงต้องมีการเรียนรู้เฉพาะระบบ หรือเฉพาะด้าน โดยมีภูมิปัญญาเป็นแกนกลางเชื่อมพร้อมความรู้ทุกส่วนเข้าด้วยกันเป็นองค์ความรู้ใหม่ของชุมชน

3. ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน คือ การเกษตรที่คำนึงถึง วจจรความอุดมสมบูรณ์โดยธรรมชาติ หลีกเลี่ยงเทคนิคหรือวิธีการทางการเกษตร ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีธรรมชาติเกษตรกรรมยั่งยืน ในทางรูปธรรม จึงหมายรวมถึงเกษตรผสมผสาน วนเกษตร สวนสมรวม (ภาคใต้) ไร่นาสวนผสม เกษตรธรรมชาติ พุทธเกษตรกรรม ที่มีเป้าหมายเพื่อการบริโภค และมีส่วนเกินเพื่อการแบ่งปัน และแลกเปลี่ยน ทั้งผ่านระบบการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมชุมชน และแบบใหม่

4. ระบบทุนชุมชน เป็นความคิดที่ก่อตัวขึ้นจากปัญหาหนี้สิน และการพึ่งพาสถาบันทุนของชุมชน คือ การพึ่งตนเองด้านทุน หรือการบวนการสะสมทุนของชุมชนที่รูปแบบ และวิธีการ

ทางวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาททั้งในด้านการระดมการบริหารจัดการหลักเกณฑ์และกฎระเบียบต่างๆ รากฐานความคิดเรื่องทุนชุมชน จึงแตกต่างจากการสะสมทุนของระบบทุนนิยม เพราะมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองปัจจัย พื้นฐานของสมาชิกในชุมชน

5. ระบบธุรกิจชุมชน ประกอบด้วยการจัดการด้านการตลาด เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตตนเอง การจัดการด้านการตลาดเป็นไปเพื่อลดต้นทุนสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ชุมชนผลิตเองไม่ได้ รวมถึงการจัดการด้านการดำเนินระบบและเปลี่ยนระหว่างชุมชน และระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค

6. ระบบอุตสาหกรรมชุมชน เป็นระบบคู่กับ ระบบธุรกิจ แต่มีพัฒนาการต่อเนื่องจากกระบวนการพึ่งตนเองเดิมที่ครอบครัวเป็นผู้แปรรูปเพื่อ เก็บถนอมผลผลิตของตนเองไว้บริโภคในระยะยาว โดยมีเทคนิควิทยาการ การแปรรูปต่างๆ เช่น เครื่องสีมือ การผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ พื้นบ้านต่างๆ เป็นต้น ระบบอุตสาหกรรมชุมชนมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ อุตสาหกรรมชุมชนแปรรูปผลผลิตของตนเอง อุตสาหกรรมชุมชนผลิตผลิตภัณฑ์ จากทรัพยากรในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมในชุมชน ที่นำวัตถุดิบจากภายนอก มาผลิตเพื่อตอบสนองการบริโภค และใช้สอยในชุมชน

7. ระบบสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากและอุตสาหกรรมที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ระบบสิ่งแวดล้อมของชุมชนครอบคลุม ถึงสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อวิถีชีวิตระบบสิ่งแวดล้อมจึงหมายถึงรวมถึง ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ การจัดการทางกายภาพของชุมชน เช่น ถนนหนทาง แหล่งศูนย์กลางชุมชน เป็นต้น

8. ระบบสวัสดิการชุมชน ความคิดแรกเริ่มของชุมชน คือ ชาวบ้านต้องมีสวัสดิการเหมือนข้าราชการ เมื่อรัฐให้ไม่ได้ ชุมชนต้องดำเนินการเอง จึงเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนที่นำผลกำไรของกองทุนชุมชนต่างๆ มาจัดสรรเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ บำนาญ ทุนการศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตร่วมกัน หลักประกันที่ว่านี้อาจหมายรวมถึงการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่นการช่วยเหลือให้ผู้ไม่มีที่ทำกินด้วย

9. ระบบการรักษาสุขภาพชุมชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ด้านการแพทย์ที่เรียกว่า “แพทย์แผนไทย” ซึ่งไม่ได้เน้นที่การรักษา แต่เน้นการดูแลสุขภาพ ซึ่งเชื่อมโยงตั้งแต่ภาวะร่างกายของคน ฤดูกาล อาหาร และยาสมุนไพร เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และระบบการรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน

10. ระบบการจัดการของชุมชน นอกเหนือจากการที่ทุกระบบ มีการจัดการของตนเองแล้ว ทั้งชุมชนต้องมีการจัดการร่วมเพื่อให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน ระบบการจัดการชุมชนนี้อาจหมายถึงระบบแม่ของทั้ง 9 ระบบ ที่ทำให้องค์กรชุมชนพัฒนา ภาวะความเป็นสถาบันทางสังคมที่สมาชิกในชุมชนพึ่งพาได้ทดแทนสถาบันของหมู่บ้านเดิมที่อ่อนตัวลง

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ การฟื้นฟูและพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่ถูกทำลายจากการพัฒนาที่ผ่านมา โดยการพัฒนาคอนให้เป็น

ผู้ประกอบการวางแผนประกอบการบนพื้นฐานของ “ทุนชุมชน” และเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลาย ๆ กิจกรรมให้อยู่ในกระบวนการเดียวกัน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางธุรกิจชุมชนก็มี 3 ระดับ คือ การสร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนสร้างผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ เพื่อพอเพียงกับความต้องการระดับชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองสังคมภายนอกชุมชนในระดับก้าวหน้า ซึ่งจะไปสอดคล้องกับนโยบาย “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ของรัฐบาล

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมในการผลิต การแปรรูป การให้บริการที่เกิดจากความร่วมมือ ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อการเรียนรู้และการพึ่งตนเองของสมาชิกในครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมบนพื้นฐานเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ พออยู่พอกิน พอใช้และเพียงพอกับความจำเป็นพื้นฐาน การประกอบการในรูปเศรษฐกิจชุมชนเป็นการประกอบการที่เชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตรการแปรรูปและการตลาดของชุมชนเข้าเป็นกระบวนการเดียวกัน ไม่แยกส่วนและแบ่งบทบาทให้กับกลุ่มคนที่มีทักษะหรืออาชีพเฉพาะที่แตกต่างกัน กิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจชุมชนก็มี 3 ระดับ คือ การสร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือน สร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อพอเพียงกับความต้องการระดับชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองสังคมภายนอกชุมชนในระดับก้าวหน้า ซึ่งจะไปสอดคล้องกับนโยบาย “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ของรัฐบาล

2.3 บริบทอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3.1 ประวัติของอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

อำเภอเกษตรวิสัย เดิมชื่อเมืองเกษ โดยพระศรีเกษตรราธิไชย (เหง้า) เป็นอุปราชก่อตั้งเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 มีพระบรมราชโองการให้ตั้งเมืองที่บ้านดอนเสาโอง (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอนมไพร) แต่พระศรีเกษตรราธิไชย ขอเปลี่ยนที่ตั้งเมืองมาบ้านกู่กระโดน ซึ่งอยู่ในเขตเมืองสุวรรณภูมิ เพราะเป็นทำเลที่มีความอุดมสมบูรณ์และได้รับพระบรมราชานุญาตให้ชื่อว่า เมืองเกษ เพราะเป็นดินแดนทุ่งกุลาร้องไห้ที่มีต้นดอกเกษจำนวนมาก ต่อมาปีพุทธศักราช 2358 เมืองสุวรรณภูมิได้ยกฐานะเป็นอำเภอเมืองเกษ จึงได้แยกการปกครองและยกฐานะเป็นอำเภอเรียกว่า อำเภอหนองแวง

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ปี พ.ศ. 2489 จึงได้เปลี่ยนเป็นอำเภอเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย ประกอบด้วย หมู่บ้านจำนวน 174 แห่ง ตำบล 13 แห่ง เทศบาล จำนวน 3 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง ประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 99,886 คน เป็นเพศชาย จำนวน 49,840 คน เพศหญิง จำนวน 50,046 คน ประชาชนมีอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำนา อาชีพเสริม คือ

เลี้ยงปลานิล ปลุกเห็ดฟาง ทอผ้าไหม (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2561, น. 99)

2.3.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอเกษตรวิสัยตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 47 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 805.81 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2561, น. 99)

ทิศเหนือ	ติดอำเภอจตุรพักพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดอำเภอชุมพลบุรีและอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันออก	ติดอำเภอสว่างรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.3.3 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบเหมาะสำหรับการทำนาและการเกษตรกรรม สภาพดินเป็นดินทรายเก็บความชื้นได้น้อย ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ มักมีปัญหาฝนแล้งน้ำท่วมในบางพื้นที่ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2561, น. 99)

2.3.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอเกษตรวิสัยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำ ฤดูกาล 2 ชนิด โดยพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว เรียกว่า มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อิทธิพลของลมมรสุมนี้ทำให้บริเวณพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัยประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและ แห้งแล้ง อีกชนิดหนึ่ง คือ มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ลมมรสุมนี้พัดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ในช่วง ฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป สำหรับภูมิอากาศทั่วไปของอำเภอเกษตรวิสัยมีอากาศร้อนจัดและ แห้งแล้งในฤดูร้อนและมีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาวซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2561, น. 99)

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม

2.3.5 ทรัพยากรธรรมชาติ

เนื่องจากอำเภอเกษตรวิสัยตั้งอยู่บนแอ่งโคราช หินที่รองรับเบื้องล่างเป็นหินทราย หินกรวดมน และหินซิลท์ที่มีชั้นเกลือแทรกอยู่หินเหล่านี้เป็นตัวกำเนิดของดินหลายชนิดและดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งเป็นวัตถุที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ส่วนบริเวณที่ลุ่มต่ำเป็นดินเหนียวและมีการสะสมเกลือค่อนข้างสูง ดินเหล่านี้อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเกษตรวิสัย ตำบลเมืองบัว ตำบลกู่กาสิงห์ ที่ราบลุ่ม

สำคัญของอำเภอเกษตรวิสัย คือ ที่ราบลุ่มทางตอนใต้เป็นแนวตามลำเสียวใหญ่ และลำพลับพลาเรียกว่าทุ่งกุลาร้องไห้ในฤดูฝนมักเกิดน้ำท่วมติดต่อกันเป็นเวลานาน (สำนักงานเกษตรอำเภอ, 2561, น. 6)

2.3.6 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำตามธรรมชาติส่วนใหญ่มีต้นน้ำมาจากแหล่งกำเนิดในจังหวัดอื่นไหลผ่านพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย โดยมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอเกษตรวิสัย ได้แก่ (สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด, 2561, น. 7)

2.3.6.1 ลำน้ำเสียว กำเนิดจากอำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่านอำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัย และอำเภอสุวรรณภูมิ ไหลลงสู่แม่น้ำมูลในเขตอำเภอโพนทอง

2.3.6.2 ลำน้ำพลับพลา มีต้นกำเนิดจากภูเขา ในจังหวัดนครราชสีมาไหลผ่านตำบลทุ่งทอง ตำบลดงครั่งใหญ่ ตำบลดงครั่งน้อยของอำเภอเกษตรวิสัย และอำเภอสุวรรณภูมิทางตอนใต้ของจังหวัดและเป็นแนวเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างจังหวัดร้อยเอ็ดกับจังหวัดสุรินทร์

2.3.6.3 ลำน้ำเตา มีต้นกำเนิดมาจากอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่านอำเภอปทุมรัตน์ มาบรรจบกับลำน้ำเสียว ที่ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย

2.3.6.4 ลำกุดกู่ เป็นลำน้ำเพื่อกักเก็บน้ำ วัตถุประสงค์การประปาสุขภาพิบาลเกษตรวิสัย การเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น การแข่งเรือประเพณีประจำปี และปล่อยพันธุ์ปลาน้ำจืด

2.3.7 การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอเกษตรวิสัยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 13 ตำบล 175 หมู่บ้าน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

พื้นที่การปกครองของอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับ	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
1.	เกษตรวิสัย	18 หมู่บ้าน
2.	เมืองบัว	13 หมู่บ้าน
3.	เหล่าหลวง	15 หมู่บ้าน
4.	สิงห์โคก	13 หมู่บ้าน
5.	ดงครั่งใหญ่	13 หมู่บ้าน
6.	บ้านฝาง	17 หมู่บ้าน
7.	หนองแวง	15 หมู่บ้าน
8.	กำแพง	12 หมู่บ้าน
9.	กู่กาสิงห์	13 หมู่บ้าน

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
10.	น้ำอ้อม	9 หมู่บ้าน
11.	โนนสว่าง	14 หมู่บ้าน
12.	ทุ่งทอง	9 หมู่บ้าน
13.	ดงครึ่งน้อย	14 หมู่บ้าน

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก. จังหวัดร้อยเอ็ด. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ร้อยเอ็ด, 2561 (น. 100), ร้อยเอ็ด: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

2.3.7.1 พื้นที่อำเภอเกษตรวิสัยประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15 แห่ง (สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด, 2561, น. 8 -9) ได้แก่

เทศบาลตำบลกุ่ากาสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลกุ่ากาสิงห์

เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเกษตรวิสัย

เทศบาลตำบลเมืองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองบัวทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกษตรวิสัย (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย)

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเหล่าหลวงทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสิงห์โคกทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลดงครึ่งใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงครึ่งใหญ่ทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านฝางทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแวงทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกำแพงทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลกุ่ากาสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกุ่ากาสิงห์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลกุ่ากาสิงห์)

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำอ้อมทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนสว่างทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งทองทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลดงครึ่งน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงครึ่งน้อยทั้งตำบล

2.3.7.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1) อาชีพหลัก ได้แก่ ทำการเกษตร ได้แก่ การทำนาและเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวหอมมะลิ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกพืชอย่างอื่น เช่น มันสำปะหลัง, ยางพารา, ปลูกหม่อนไหม, ปลูกพืชผัก, และไม้ยืนต้น

2) อาชีพเสริม ได้แก่ อาชีพเสริมมีการรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เช่น กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่, กลุ่มผลิตภัณฑ์รังไหม, กลุ่มแม่บ้านทำข้าวเม่า ฯลฯ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้าไหม สานตระกร้าจากผักตบชวา

2.3.7.3 ด้านประชากร

1) จำนวนประชากรทั้งสิ้น รวม 99,886 คน

2) จำนวนประชากรชาย รวม 49,840 คน

3) จำนวนประชากรหญิง รวม 50,046 คน

2.3.7.4 ด้านการคมนาคม

1) ทางบก

1.1) รถยนต์ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 214, 202

1.2) สถานีขนส่ง

2.3.7.5 ด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม

1) ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชอย่าง เช่น มันสำปะหลัง ไม้ผล ยางพารา หม่อนไหม ผัก ฯลฯ

2) ชื่อแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ (แม่น้ำ/บึง/คลอง)

2.1) ลำกุดคู่ : ชุดลอกจากลำน้ำเดิมเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูกพืชผัก แข่งเรือประเพณี และปล่อยพันธุ์ปลาแหล่ง ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าแล้ง

2.2) ลำน้ำเสียว : ต้นกำเนิดจากอำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่านอำเภอบึงสามพัน อำเภอกเกษตรวิสัย ไหลลงสู่แม่น้ำมูล ที่อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3) ลำปลับปลา : ต้นน้ำเกิดจากจังหวัดนครราชสีมา ไหลผ่านตำบลทุ่งทอง , ตำบลดงครั้งใหญ่, ตำบลดงครั้งน้อย อำเภอกเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4) ลำน้ำเตา : ต้นน้ำเกิดจากอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่านอำเภอบึงสามพัน อำเภอกเกษตรวิสัย ไหลลงสู่แม่น้ำมูลที่อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประพันธ์ นิกกระโทก (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้ สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
- 2) ศึกษากระบวนการจัดการความรู้ของชุมชนพึ่งพาตนเองและความรู้ของชุมชนที่เกิดขึ้นหลังจากมีการจัดการความรู้สู่ชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
- 3) นำเสนอรูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนใน การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดทำองค์กรชุมชนสนทนา การสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม และการใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างพบว่า ด้านความไว้วางใจเป็นการขอ คำปรึกษาจากสมาชิกภายในชุมชน การขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์ ด้านการเงินโดยอาศัยความร่วมมือ จากภาครัฐและเอกชนนำเอาความเชี่ยวชาญ ด้านการบริหารธุรกิจ มาส่งเสริมกิจกรรมเศรษฐกิจ ชุมชน ด้านธรรมชาติมีการนำป่าไม้ในชุมชนมีแหล่งอาหารให้ชาวบ้านดำรงชีวิต มีแหล่งน้ำตาม ธรรมชาติที่ใช้พอเพียงสำหรับใช้ทำการเกษตร ด้านบุคคลเป็นการนำองค์ความรู้ของบุคคลที่ได้จาก การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพการ ประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัว คนในชุมชนได้รับการดูแลสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจอย่างทั่วถึง ด้านการให้ความรู้มีการพัฒนาการ เรียนรู้ครั้งในระบบนอกระบบการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความสมดุลและความ พอดีในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมการเพิ่มโอกาสในการ ประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตที่หลากหลาย ด้านโครงสร้างพื้นฐานมีการนำโครงสร้างพื้นฐานมา ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ กำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล มีไฟฟ้าครอบคลุมทั่วทั้ง หมู่บ้าน โทรศัพท์สาธารณะมีความสมบูรณ์พร้อมใช้งาน 2) ศึกษากระบวนการจัดการความรู้ของ ชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และความรู้ของชุมชนที่เกิดขึ้นหลังจากมีการจัดการความรู้สู่ชุมชน พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน พบว่าการจัดการความรู้ขององค์กร ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ รองลงมา คือ ด้านการแบ่งปันความรู้ น้อย ที่สุด คือ ด้านการจัดเก็บความรู้ 3) กลุ่มตัวอย่างสมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้ สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) รูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชน ในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว : กรณีศึกษา ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนโดยศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 219 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีสถานภาพเป็นสมาชิกในครอบครัว มีอาชีพเกษตรกรและเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้วเป็นเวลามากกว่า 3 ปี เป็นส่วนใหญ่ การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้วโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการด้านการตลาด การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว การบริหารจัดการด้านการตลาด ได้แก่ ผลผลิต ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดโดยภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลผลิต การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว การบริหารจัดการด้านผลิต ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลผลิต การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว การบริหารจัดการด้านการบริหารองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดองค์กร การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว การบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี ได้แก่ โครงสร้างเงินทุน สภาพคล่องทางการเงิน การจัดทำบัญชีและงบการเงิน โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำบัญชีและงบการเงิน ความคิดเห็นการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้วด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มไม้กวาดลายดอกแก้ว โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นธุรกิจชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

เดโช แสนภักดี (2558) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง สมาชิกกลุ่มอาชีพที่มีตำแหน่งทางสังคมแตกต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และความคาดหวังผลประโยชน์ตอบแทน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

ทิพย์วรรณ ทองสง (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทุนทางสังคมในชุมชน 2) เพื่อศึกษาระดับทุนทางสังคมของบุคคล 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับทุนทางสังคมที่จำแนกไปตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ผู้นำ สมาชิกกลุ่มระยะทางของบ้านไปสู่ใจกลางชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาชุมชนโดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคม โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คริวเรือน และได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามทุนทางสังคมตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผลการวิจัยนี้ พบว่าในระดับชุมชนประชาชนมีการพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งในครอบครัวและสังคม มีการรวมกลุ่มกันทำงาน โดยในระยะ 2 ปีที่ผ่านมามีคดีแพ่งและอาญาไม่เกิน 2 คดี และยิ่งกว่านั้นประชาชนมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจำนวนมากในภาพรวมระดับทุนทางสังคมของบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าระดับทุนทางสังคมด้านความผูกพันมีค่ามากที่สุด รองลงมาคือด้านการเกี่ยวพัน และด้านการเชื่อมโยงตามลำดับในการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับทุนทางสังคมไม่แตกต่างกันไปตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้อย่างมีนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$

พิมลรัตน์ ผาคำ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยทุนทางสังคมที่สนับสนุนความสำเร็จของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้า และเครื่องแต่งกายในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทุนทางสังคมมีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มอยู่ในระดับมาก คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านความไว้วางใจ ด้านการค่าตอบแทน ด้านบรรทัดฐาน/จารีต และด้านเครือข่าย ตามลำดับและพบว่า ทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจมีความสัมพันธ์กับยอดขายและจำนวนสมาชิก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระปรีชา แสนบุญ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ที่มี

คุณภาพระดับ 3-5 ดาว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความพร้อมของผู้ประกอบการ บทบาทของผู้นำชุมชน กระบวนการในการดำเนินงาน การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ตลอดจนการพัฒนาของบุคลากรมีผลมากพอกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว พบว่า ปัจจัยที่ผู้ประกอบการระบุว่าส่งผลต่อความสำเร็จในระดับมาก ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป และได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อปอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของบทบาทของผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ มีความเอาใจใส่ และมีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจคน มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูงทั้งหมด สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการนั้น พบว่าบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการทำงานอย่างโปร่งใสยุติธรรม และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ จะส่งผลต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมากเช่นกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการให้ความรู้ การช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการควบคุมดูแลคุณภาพของสินค้าโอท็อป ส่งผลต่อความสำเร็จค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามการพัฒนาบุคลากรก็มีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จ โดยเฉพาะความรับผิดชอบและการปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบวินัย

ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างตัวแบบการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาธุรกิจชุมชน อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยด้านการประเมินความสามารถทางการตลาดเทียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบการมีความสามารถทางการตลาดเทียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.351 โดยผู้ประกอบการมีความสามารถทางการตลาดเทียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันในประเด็นต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านราคา การขาย การวางแผนด้านการตลาด การจัดการช่องทางการตลาด การทำให้เกิดผลด้านการตลาด และการจัดการข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ด้านการยอมรับและความยินดีซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เพื่อใช้เองโดยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอแม่อริมจากเพื่อนแนะนำ ปัญหาในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอแม่อริม พบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาด้านการมีขนาดของสินค้าให้เลือกน้อย ด้านปัจจัยทางการตลาด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอแม่อริม ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.36$) ปัจจัยทางด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$) ปัจจัยการจัดจำหน่าย โดยรวม ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.33$) และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.13$) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่กำหนดราคาผลิตภัณฑ์จากชุมชนกับสถานะภาพส่วนบุคคลด้านเพศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าเพศต่างกันมีผลต่อความแตกต่าง

ในความคิดด้านการเป็นผู้ที่กำหนดราคาผลิตภัณฑ์จากธุรกิจชุมชน ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ในการซื้อผลิตภัณฑ์กับสถานะภาพส่วนบุคคลด้านเพศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าเพศต่างกันมีผลต่อความแตกต่างในจุดประสงค์ในการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญในปัจจุบันที่มีผลต่อการเลือกซื้อ จำแนกตามสถานะภาพส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า การเปรียบเทียบเป็นรายด้านของปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบปัจจัยย่อยในแต่ละด้านพบว่า การมีตราหมีหมีชื่อเสียงน่าเชื่อถือ การผลิตจากวัสดุที่มีคุณภาพ การระบุราคาชัดเจนและสถานที่จำหน่ายสะดวกในการหาซื้อสินค้า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนผู้บริโภคมองเห็นว่าควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ซึ่งลูกค้าวิสาหกิจชุมชนเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนควรได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา ($\bar{X} = 4.45$) การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ผลิตเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.34$) และการสนับสนุนก่อให้เกิดค่านิยมการใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนในสังคม ($\bar{X} = 4.26$) ความเห็นต่อแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนระดับมาก ได้แก่ ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.14$) ควรได้รับการสนับสนุนด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.02$) และควรมีการเสริมสร้างนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ชุมชน ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอแม่ริม พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจมีความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพไปสู่การขยายตลาดไปสู่ตลาดในประชาคมอาเซียน แต่ยังคงต้องทำการพัฒนาบุคลากรและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในระบบวิสาหกิจชุมชนในด้านการตลาดและการผลิต ในส่วนของการจัดทำโมเดลธุรกิจโดยผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอำเภอแม่ริมมีส่วนร่วม พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันด้านการตลาดเชิงรุก เช่น การออกงานแสดงสินค้าระดับประเทศ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย การขยายตลาดโดยผ่านหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของการส่งเสริมกลยุทธ์เชิงป้องกันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการปรับปรุงตราสินค้าให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภค คำสำคัญ : ความได้เปรียบทางการแข่งขัน การสร้างคุณค่า วิสาหกิจชุมชน การบริหารโซ่แห่งคุณค่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน และโมเดลธุรกิจ

สุพิชพร ดิสดุข (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านฝ่อ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) ศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ สมาชิกส่วนใหญ่อายุ 51 – 60 ปี ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,501 – 3,000 บาท 2) ศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ มีการบริหารจัดการธุรกิจ

ชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านบุคลากร และมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการตลาด 3) สมาชิกที่มีอายุแตกต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงินไม่แตกต่างกัน แต่ด้านบุคลากร สมาชิกที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป เห็นว่า มีการบริหารจัดการมากกว่าสมาชิกที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) สมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และมีรายได้แตกต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน 5) แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน ศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ 5.1 ด้านการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดซื้อวัตถุดิบในราคาขายส่ง สีเข้มสด และสีธรรมชาติ โดยการศึกษาดูงานจากกลุ่มอื่นหรือเข้ารับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ ควรรวมกลุ่มให้แน่นอนหน้าเพื่อทำการผลิตผ้าทออย่างจริงจัง ควรมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่ม ตามหน้าที่ทางธุรกิจ 5.2 ด้านการตลาด ควรพัฒนาความรู้ด้านการตลาดให้กับสมาชิกด้วยหลักสูตรเร่งรัดระยะสั้น ควรจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และควรจัดทำแบบตัวอย่างลายผ้าใช้ในการเสนอขายตรงให้กับบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน 5.3 ด้านการเงินและบัญชี ควรพัฒนาความรู้ด้านการบริหารการเงินและบัญชีให้สมาชิกสามารถจัดทำบัญชีได้ถูกต้องเหมาะสม ควรระดมทุนจากชุมชนและจัดหาแหล่งเงินทุนมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนเพิ่มเติม 5.4 ด้านบุคลากร ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้คนรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่าพร้อมถ่ายทอดวิธีการและพัฒนาด้านการผลิตให้คนรุ่นใหม่ได้สืบสานและดำเนินการต่อไป

เสถียร แต่งประกอบ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านแรงงาน รองลงมา คือด้านเงินทุน และด้านการตลาด 2) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตำบลเหล่าอ้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ อาคารสถานที่ประกอบการไม่สมบูรณ์ ทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอบรรจุภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการส่งเสริมตลาดในท้องถิ่น สมาชิกยังไม่เข้าใจการทำงานเป็นกลุ่มและขาดความรู้เรื่องระบบการทำบัญชี ส่วนข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการทำงานเป็นกลุ่ม และจัดอบรมการทำระบบบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

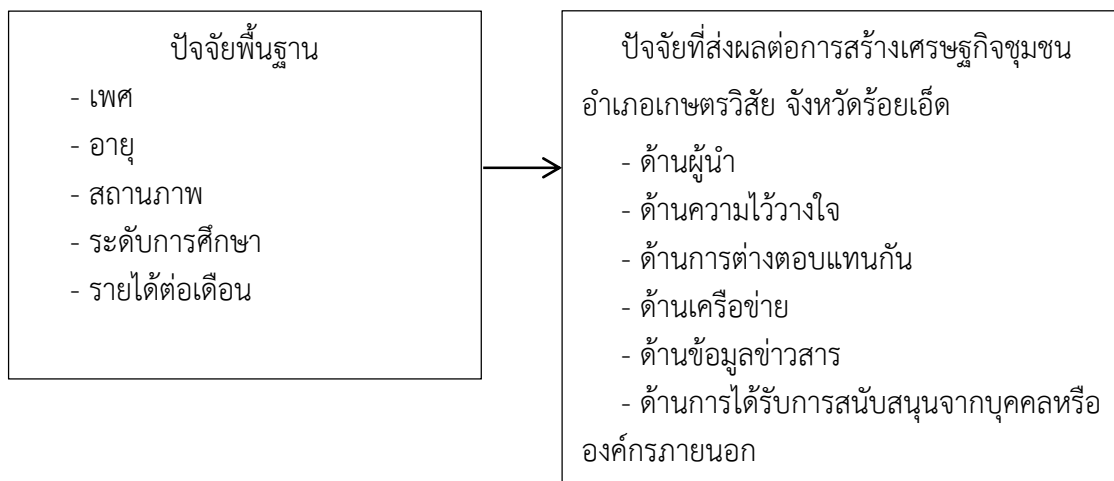
คุณลักษณะของงานวิจัยด้านการจัดการทุนทางสังคม ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการทุนทางสังคม และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับทุนทางสังคมในด้านทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชน พื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนโดยผู้นำสามารถจัดการทุนทางสังคม มีเครือข่ายที่เข้มแข็งเกิดจากการประสานของหลายภาคส่วน ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเกิดจากปัจจัยทั้งภายใน ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติหน่วยงานในชุมชน ผู้นำ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน และปัจจัยภายนอก ได้แก่ หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทุนทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ด้วยการพึ่งตนเอง ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการทุนทางสังคมคือ มิติด้านกลุ่มและเครือข่าย มิติด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มิติกิจกรรมและความร่วมมือ มิติด้านข่าวสารและการสื่อสาร มิติความสมานฉันท์ทางสังคม และมิติด้านการมีอำนาจและกิจกรรมทางการเมือง และรูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนคือ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการจัดการทุนทางสังคมคือ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ ทุนการเงิน ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเชื่อมโยงไปสู่มิติทุนทางสังคมทั้ง 6 มิติ โดยมีกระบวนการจัดการทุนทางสังคมอย่างเป็นระบบเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนใน 6 ด้านคือ ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เครือข่ายความร่วมมือ และผู้นำที่มีศักยภาพ โดยเลือกชุมชนบ้านหนองขาว อำเภอนาทม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ศึกษา โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ และกลุ่มประชาชน จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาความ พบว่า การจัดการทุนทางสังคม ชุมชนบ้านหนองขาว มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบในการจัดการทุนทางสังคมทั้ง 6 มิติ และสอดคล้องกับทั้ง 6 มิติ การขับเคลื่อนทุนทางสังคม สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาศุภโฆสิต บุญวอน (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีผลต่อการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็ง 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์และ 4) เพื่อเสนอแนะแนวทาง

การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับจังหวัด นักวิชาการ ผู้บริหารท้องถิ่นผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มในชุมชน และใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำกลุ่ม กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 379 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์มี 3 ด้านได้แก่ การบริหารจัดการทุนมนุษย์ ด้านการบริหารจัดการทุนสถาบันหรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการบริหารจัดการทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม 2) ยุทธศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีผลต่อการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านรักษาความมั่นคงและความสงบ ด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคของการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งได้แก่ ภาวะผู้นำการมีส่วนร่วม การติดต่อประสานงาน การบริหารจัดการ การสนับสนุนจากภายนอกและด้านการพัฒนาขีดความสามารถ 4) แนวทางการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการบริหารทุนสถาบันหรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการส่งเสริมและพัฒนาทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้สรุปแนวคิดที่ต้องการที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกตัดสินใจว่า จะผลิตหรือไม่และถ้าผลิตจะผลิตอะไร มีความรู้ที่จะทำการผลิตเมื่อจะขยายปริมาณการผลิตมากขึ้น มีความรู้ ในเรื่องการซื้อขายและการจัดการต่างๆ ผลักดันให้เกิดองค์กรหรือจัดสร้างองค์กรต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการดำเนินงานเชิงธุรกิจแบบพึ่งตนเองได้ สามารถดำเนินการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจ และการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ มีการสร้างกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขาย และ การจัดสรรกำไรส่วนเกิน เป็นกำไรส่วนเกินที่ได้จากการหักค่าใช้จ่ายออกแล้ว เพื่อนำไปสนับสนุนชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ การให้การศึกษา การให้ความอนุเคราะห์ชุมชน การสร้างสาธารณูปโภค และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของโสภณ สุภาพงษ์ (2550 น. 37), จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2550, น. 15 – 16), ไจมานันส พลอยดี (2550, น. 72), ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2554, น. 177 – 181), นันทิยา หุตานวัตร และคณะ (2559, น. 62) จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านผู้นำด้านความไว้วางใจ ด้านการต่างตอบแทนกัน ด้านเครือข่าย ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอกเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
จำนวน 90 กลุ่ม จำนวน 841 คน (ท้องถิ่นอำเภอเกษตรวิสัย, 2561 น. 13)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973, p. 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 272 คน ซึ่งจะดำเนินการหาสัดส่วนประชากรกับกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดย
แบบอย่างง่าย

โดยใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3-1)$$

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N คือ ขนาดประชากรทั้งหมด

E คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (0.05)

แทนค่าในสูตร ดังนี้

$$n = \frac{841}{1 + 841(0.05)^2}$$

$$n = \frac{841}{1 + 2.10}$$

$$n = 271.29$$

$$n = 272$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 271.29 หรือประมาณ 272 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 52 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

คะแนน 5 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน

3.2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.3 สร้างเครื่องมือในการวิจัยซึ่งเป็นแบบสอบถามเพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไขและเสนอและปรับปรุงให้เหมาะสม และถูกต้อง

3.2.4 นำเสนอเครื่องมือแบบสอบถามแก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งประกอบด้วย

3.2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.อรัญ ชุยกะระเตือง วุฒิการศึกษา กศ.ด. วิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.2.4.2 นางอรพัทธ์ ศิริแสง วุฒิการศึกษา ค.ม. การสอนภาษาไทย ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลยโสธร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

3.2.4.3 นายบุญร่วม กิ่งเกตุ วุฒิการศึกษา ร.ม. รัฐศาสตร์ ตำแหน่ง นักบริหารงาน ท้องถิ่น อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านข้อคำถามที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่จะศึกษา ด้านความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ที่เห็นสมควรแก้ไข และประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Item-Objective Congruence Index : IOC) ซึ่งผลการประเมินค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 (ภาคผนวก ข)

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.6 นำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มธุรกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลสิงห์โคก อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัย เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ได้ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.21 – 0.75 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.96 (ภาคผนวก ข)

3.2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขอนหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง

3.3.2 นำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนต่าง ๆ

3.3.3 ผู้วิจัยได้รื้อรับแบบสอบถามคืนและถ้าพบว่าแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ก็จะขอความอนุเคราะห์ ให้กลุ่มตัวอย่างตอบใหม่ทันที หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

3.4.2 คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

3.4.3 กรอกรหัสแบบสอบถาม

3.4.4 กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงมาในกระดาษ ทำจนครบแบบสอบถามทุกฉบับ

3.4.5 ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีระดับความคิดเห็นใน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนน้อยที่สุด

เปรียบเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การประเมินตามวิธีการของบุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

คะแนน 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนมากที่สุด

คะแนน 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนมาก

คะแนน 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนปานกลาง

คะแนน 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนน้อย

คะแนน 0.51 – 1.50 หมายถึง ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ให้วิเคราะห์สถิติทดสอบที (t – test) และ สถิติทดสอบเอฟ (F – test)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) จัดลำดับความสำคัญโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

3.5.1.1 การหาค่า IOC (Item–Objective Congruence Index : IOC) โดยการหาค่าเฉลี่ยของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 72)

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.5.1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยใช้เทคนิค Item – Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 102) ตามสูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (3-3)$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อที่พิจารณาใน r - distribution
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมของการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคน
 $\sum Y$ แทน คะแนนรวมในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม
 Σ แทน ผลรวม

3.5.1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 117) ตามสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right] \quad (3-4)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนข้อคำถามแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
K	แทน	จำนวนข้อคำถามทั้งหมด

3.5.2 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

3.5.2.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร P (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 122) ตามสูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100 \quad (3-5)$$

เมื่อ P	แทน	ร้อยละ
f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแบ่งให้เป็นร้อยละ
N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

3.5.2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยคำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 124) ตามสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n} \quad (3-6)$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

3.5.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}} \quad (3-7)$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนของแต่ละตัว
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 \sum แทน ผลรวม

3.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.5.3.1 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ผู้วิจัยจะใช้สถิติ t -test ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 139)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \quad df = n_1 + n_2 - 2 \quad (3-8)$$

เมื่อ t แทน สถิติทดสอบตามการทดสอบ t - test
 S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนเฉลี่ย
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3.5.3.2 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ผู้วิจัยจะสถิติ F - test (One-way ANOVA) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 143)

$$F = \frac{MS_B}{MS_w} \quad (3-9)$$

$$df = j - 1, n - 1$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติเพื่อทราบ
ความมีนัยสำคัญ
MS_B แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม

หากพบความแตกต่างทำ Multiple Comparison test เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็น
รายคู่ โดยวิธี Scheffe'test (กานดา พูนลาภทวี, 2559, น. 264 – 265)

$$S = \sqrt{(k - 1) F_{\alpha}(k - 1, N - k)} * \sqrt{MS_w \frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}} \quad (3-10)$$

เมื่อ K แทน จำนวนกลุ่มในกลุ่มตัวอย่าง
F* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
MS_{within} แทน ค่า Mean Square Group ที่คำนวณไว้แล้ว
ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.5.4 ข้อมูลจากข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจะใช้วิธีจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกันและแจกแจง
ความถี่แล้วการพรรณนำความ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
SS	แทน	ผลบวกกำลังของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ F (F - distribution)
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t (t - distribution)
sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติ (Significance) ที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มตัวอย่าง (n=272)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	146	53.68
ชาย	126	46.32
รวม	272	100.00
2. อายุ		
25 – 30 ปี	24	8.82
31 – 35 ปี	29	10.66
36 – 40 ปี	50	18.38

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มตัวอย่าง (n=272)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
41 – 45 ปี	84	30.88
46 – 50 ปี	55	20.22
51 ปี ขึ้นไป	30	11.03
รวม	272	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	41	15.07
สมรส	182	66.91
หย่าร้าง	49	18.01
รวม	272	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	13	4.78
ระดับประถมศึกษา	97	35.66
ระดับมัธยมศึกษา	105	38.60
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	54	19.85
อื่น ๆ (ไม่ได้เรียนหนังสือ ปวช. และปวส.)	3	1.10
รวม	272	100.00
5. รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 3,000 บาท	17	6.25
3,001 - 5,000 บาท	89	32.72
5,001 - 8,000 บาท	93	34.19
มากกว่า 8,001 บาท	73	26.84
รวม	272	100.00

จากตารางที่ 4.1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างตัวแทนธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 146 คน (คิดเป็นร้อยละ 53.68) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 126 คน (คิดเป็นร้อยละ 46.32)

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างตัวแทนธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุ 41 – 45 ปี จำนวน 84 คน (คิดเป็นร้อยละ 30.88) รองลงมาคืออายุ 46 – 50 ปี จำนวน 55 คน (คิดเป็นร้อยละ 20.22) และมีอายุ 36 – 40 ปี จำนวน 50 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.38)

สถานภาพ กลุ่มตัวอย่างตัวแทนธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพสมรส จำนวน 182 คน (คิดเป็นร้อยละ 66.91) รองลงมาคือมีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 49 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.01) และมีสถานภาพโสด จำนวน 41 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.07)

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างตัวแทนธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 105 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.60) รองลงมา ระดับประถมศึกษา จำนวน 97 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.66) และระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 54 คน (คิดเป็นร้อยละ 19.85)

รายได้ กลุ่มตัวอย่างตัวแทนธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 8,000 บาท จำนวน 93 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.19) รองลงมาคือมีรายได้ต่อเดือน 3,001 - 5,000 บาท จำนวน 89 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.72) และมีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 8,000 บาท จำนวน 73 คน (คิดเป็นร้อยละ 26.84)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แสดงตามตารางที่ 4.2 – 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. ด้านผู้นำ	4.40	0.59	มาก	2
2. ด้านความไว้วางใจ	4.34	0.64	มาก	6
3. ด้านการต่างตอบแทนกัน	4.37	0.62	มาก	4
4. ด้านเครือข่าย	4.40	0.62	มาก	2
5. ด้านข้อมูลข่าวสาร	4.44	0.62	มาก	1
6. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก	4.36	0.64	มาก	5
รวม	4.39	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.62) ด้านเครือข่าย ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.62) ด้านผู้นำ ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.59) ด้านการต่างตอบแทนกัน ($\bar{X} = 4.37$; S.D.=0.62) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก ($\bar{X} = 4.36$; S.D.=0.64) และด้านความไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.34$; S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านผู้นำ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านผู้นำ	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความริเริ่มมีการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน	4.50	0.50	มาก	3
2. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความใกล้ชิด วางตัวเป็นกันเองกับสมาชิกทุกคน	4.50	0.56	มาก	3
3. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความสามารถปกป้องและต่อสู้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม	4.35	0.59	มาก	8
4. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่มสมาชิกได้	4.19	0.60	มาก	9
5. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการแบ่งงาน กำหนดลักษณะงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มได้ชัดเจน	4.59	0.58	มากที่สุด	1

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านผู้นำ	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
6. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ของงานแต่ละส่วนที่สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบ	4.39	0.69	มาก	5
7. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความสามารถหยุดการกระทำบางประการของสมาชิกในกลุ่มเพื่อลดความผิดพลาดของงานได้	4.36	0.66	มาก	7
8. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านใช้ความเด็ดขาดในการตัดสินใจลงโทษผู้กระทำผิดระเบียบของกลุ่มได้	4.39	0.60	มาก	5
9. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสนับสนุนให้สมาชิกใช้ความมานะความพยายามเพื่อผลงานที่ดีกว่า	4.19	0.56	มาก	9
ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน	4.53	0.58	มากที่สุด	2
10. กล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม				
รวม	4.40	0.59	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$; S.D.=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการแบ่งงาน กำหนดลักษณะงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มได้ชัดเจน ($\bar{X}=4.59$; S.D.=0.58) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านกล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม ($\bar{X}=4.53$; S.D.=0.58) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความใกล้ชิด วางตัวเป็นกันเองกับสมาชิกทุกคน ($\bar{X}=4.50$; S.D.=0.56)

และประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความริเริ่มมีการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.50$; S.D.=0.50)

และหากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับ จากท้ายสุด ดังนี้ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสนับสนุนให้สมาชิกใช้ความมานะความพยายามเพื่อผลงานที่ดีกว่า ($\bar{X}=4.19$; S.D.=0.56) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความสามารถปกป้องและต่อสู้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม ($\bar{X}=4.35$; S.D.=0.59) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความสามารถหยุดการกระทำบางประการของสมาชิกในกลุ่มเพื่อลดความผิดพลาดของงานได้ ($\bar{X}=4.36$; S.D.=0.66) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความไว้วางใจ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านความไว้วางใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. ท่านเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของสมาชิก ในการปฏิบัติงาน	4.36	0.62	มาก	3
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ใน การทำงานแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง	4.25	0.73	มาก	5
3. ท่านมีความเชื่อถือและมั่นใจในประธาน กลุ่มและคณะกรรมการต่อการ ดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	4.34	0.65	มาก	4
4. เมื่อมีการดำเนินงานทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการท่านได้ช่วยเหลือ สมาชิกในกลุ่มอย่างเต็มที่	4.15	0.63	มาก	6
5. ท่านเชื่อมั่นในนโยบายและกลยุทธ์การ บริหารของกลุ่ม	4.42	0.63	มาก	2
6. ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิก เพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องการผลิตสินค้าที่มี ปริมาณมากขึ้น	4.51	0.61	มากที่สุด	1
รวม	4.34	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$; S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องการผลิตสินค้าที่มีปริมาณมากขึ้น ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.61) ท่านเชื่อมั่นในนโยบายและกลยุทธ์การบริหารของกลุ่ม ($\bar{X}=4.42$; S.D.=0.63) และท่านเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของสมาชิกในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.36$; S.D.=0.62)

และหากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับ จากท้ายสุด ดังนี้ เมื่อมีการดำเนินงานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการท่านได้ช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มอย่างเต็มใจ ($\bar{X}=4.15$; S.D.=0.63) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ($\bar{X}=4.25$; S.D.=0.73) ท่านมีความเชื่อถือและมั่นใจในประธานกลุ่มและคณะกรรมการต่อการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X}=4.34$; S.D.=0.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านที่พักอาศัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากสินค้าที่ผลิตมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของตลาด	4.37	0.66	มาก	7
2. เมื่อท่านมีปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานกลุ่มได้มีการร่วมกันปรึกษาสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.33	0.68	มาก	9

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านที่พหุกอศัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้รับความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็น ประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่ม ประกอบกิจกรรมที่สามารถส่งเสริม รายได้	4.35	0.65	มาก	8
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ส่งเสริม ให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการ ประกอบกิจกรรมของกลุ่ม	4.45	0.56	มาก	3
5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ช่วยให้ สมาชิกสามารถพบปะช่วยเหลือกันใน การประกอบกิจกรรมของกลุ่ม	4.37	0.62	มาก	5
6. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ดำเนิน กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ ของสมาชิกส่วนใหญ่	4.37	0.62	มาก	5
7. การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้สมาชิกมีงานทำตลอดทั้งปี	4.27	0.66	มาก	10
8. การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.18	0.61	มาก	11
9. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านให้การ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก่สมาชิกในกลุ่ม อย่างเท่าเทียมกัน	4.47	0.61	มาก	1
10. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้รับ การศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น	4.43	0.60	มาก	4
11. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านเป็นที่รู้จักมี ชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับจาก ประชาชนหรือหน่วยงาน	4.46	0.58	มาก	2
รวม	4.37	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านที่พักอาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 11 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก่สมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.47$; S.D.=0.61) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านเป็นที่รู้จักมีชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับจากประชาชนหรือหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.46$; S.D.=0.58) และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบกิจกรรมของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.45$; S.D.=0.56)

และหากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับ จากท้ายสุด ดังนี้ การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.18$; S.D.=0.61) การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้สมาชิกมีงานทำตลอดทั้งปี ($\bar{X} = 4.27$; S.D.=0.66) เมื่อท่านมีปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานกลุ่มได้มีการร่วมกันปรึกษาสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.33$; S.D.=0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเครือข่าย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีสมาชิก เข้าร่วมประชุมครบทุกครั้ง	4.40	0.56	มาก	3
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้มีการ พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ	4.34	0.61	มาก	7
3. การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ช่วยให้บุคคลภายนอกหรือเจ้าหน้าที่ ทางราชการเข้ามาสนับสนุน ช่วยเหลือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม	4.52	0.61	มากที่สุด	1

(ต่อ)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้สมาชิกซื้อปัจจัยในการผลิตได้ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด	4.46	0.61	มาก	2
5. การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้การทำงานในองค์กรระดับหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านมีการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันมากขึ้น	4.35	0.65	มาก	5
6. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้สมาชิกสามารถพบปะช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งผลให้มีความสามัคคีกันมากขึ้น	4.38	0.64	มาก	4
7. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีตลาดรองรับสินค้าอย่างถาวรและสามารถขยายตลาดรองรับสินค้าได้เพิ่มขึ้น	4.35	0.64	มาก	5
รวม	4.40	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้บุคคลภายนอกหรือเจ้าหน้าที่ทางราชการเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม ($\bar{X}=4.52$; S.D.=0.61) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้สมาชิกซื้อปัจจัยในการผลิตได้ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด ($\bar{X}=4.46$; S.D.=0.61) และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมครบทุกครั้ง ($\bar{X}=4.40$; S.D.=0.56)

และหากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับ จากท้ายสุด ดังนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ($\bar{X}=4.34$; S.D.=0.61) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีตลาดรองรับสินค้าอย่างถาวรและสามารถขยายตลาดรองรับสินค้าได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X}=4.35$; S.D.=0.64) และ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้การทำงานใน

องค์กรระดับหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านมีการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันมากขึ้น ($\bar{X}=4.35$; S.D.=0.65) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้สมาชิกสามารถพบปะช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งผลให้มีความสามัคคีกันมากขึ้น ($\bar{X}=4.38$; S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านข้อมูลข่าวสาร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชนด้าน ข้อมูลข่าวสาร	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการแจ้ง ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่สมาชิกภายใน กลุ่มโดยวาจาและร่วมกันกระจายข่าว ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก	4.53	0.57	มากที่สุด	1
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการ ถ่ายทอดความรู้วิชาการใหม่ ๆ ที่ได้ส่ง ตัวแทนไปอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ สมาชิกคนอื่น ๆ	4.52	0.60	มากที่สุด	2
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการ ประสานงานประชาสัมพันธ์ผลงานแก่ บุคคลภายนอก	4.42	0.60	มาก	7
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีหนังสือ แจ้งวาระการประชุมแก่สมาชิกทราบ ทุกครั้ง	4.43	0.62	มาก	5
5. ท่านได้รับทราบความเคลื่อนไหวในการ ดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ของท่าน	4.33	0.62	มาก	8
6. มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำ เพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	4.44	0.66	มาก	3

(ต่อ)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้านข้อมูลข่าวสาร	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
7. มีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนเข้ามาให้ คำแนะนำแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็น เป็นประโยชน์เพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนของท่าน	4.44	0.66	มาก	3
8. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการ สื่อสารข้อมูลภายในกลุ่มได้ถูกต้อง ชัดเจนมีประสิทธิภาพแก่สมาชิก	4.43	0.63	มาก	5
รวม	4.44	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่สมาชิกภายในกลุ่มโดยวาจาและร่วมกันกระจายข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก ($\bar{X} = 4.53$; S.D.=0.57) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการถ่ายทอดความรู้วิชาการใหม่ ๆ ที่ได้ส่งตัวแทนไปอบรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกคนอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.52$; S.D.=0.60) มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนเข้ามาให้คำแนะนำแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.66)

และหากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับ จากท้ายสุด ดังนี้ ท่านได้รับความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของ ($\bar{X} = 4.33$; S.D.=0.62) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการประสานงานประชาสัมพันธ์ผลงานแก่บุคคลภายนอก ($\bar{X} = 4.42$; S.D.=0.60) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีหนังสือแจ้งวาระการประชุมแก่สมาชิกทราบทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.43$; S.D.=0.62) และ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการสื่อสารข้อมูลภายในกลุ่มได้ถูกต้องชัดเจนมีประสิทธิภาพแก่สมาชิก ($\bar{X} = 4.43$; S.D.=0.63) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้าน การได้รับการสนับสนุนจากบุคคล หรือองค์กรภายนอก	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ ภาครัฐเข้ามาเยี่ยมชมให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็น ประจำ	4.40	0.64	มาก	5
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ ภาคเอกชนเข้ามาเยี่ยมชมให้ คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการ ดำเนินงานเป็นประจำ	4.26	0.65	มาก	9
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ ภาครัฐรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก ในกลุ่มท่าน	4.48	0.63	มาก	1
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ ภาคเอกชน รับฟังความคิดเห็นจาก สมาชิกในกลุ่มท่าน	4.42	0.66	มาก	3
5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ ภาครัฐได้ช่วยจัดหาตลาดรองรับสินค้า ที่ผลิตอย่างต่อเนื่อง	4.31	0.64	มาก	7
6. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ ภาคเอกชนได้ช่วยจัดหาตลาดรองรับ สินค้า	4.28	0.69	มาก	8
7. เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นผู้ประสานงานใน การจัดการเงินทุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนของท่าน	4.24	0.61	มาก	10
8. เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้เป็นผู้ ประสานงานในการจัดหาเงินทุนให้กับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน	4.47	0.62	มาก	2

(ต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ด้าน การได้รับการสนับสนุนจากบุคคล หรือองค์กรภายนอก	\bar{X}	S.D.	ระดับการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	อันดับที่
9. เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นผู้ประสานงาน ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยใน การส่งเสริมอาชีพและการแปรรูป ผลิตผลให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ของท่าน	4.45	0.65	มาก	4
10. เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้เป็นผู้ ประสานงานและคอยช่วยเหลือใน การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดหาและ ใช้วัสดุอุปกรณ์ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ของท่าน	4.33	0.64	มาก	6
รวม	4.36	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$; S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มท่าน ($\bar{X} = 4.48$; S.D.=0.63) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้เป็นผู้ประสานงานในการจัดหาเงินทุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 4.47$; S.D.=0.62) และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน รับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มท่าน ($\bar{X} = 4.42$ S.D.=0.66)

และหากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับ จากท้ายสุด ดังนี้ เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นผู้ประสานงานในการจัดหาเงินทุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 4.24$ S.D.=0.61) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนเข้ามาเยี่ยมชมให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.26$ S.D.=0.65) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้ช่วยจัดหาตลาดรองรับสินค้า ($\bar{X} = 4.28$ S.D.=0.69) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน จำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่า t - test และ F - test ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.9 – 4.10

ตารางที่ 4.9

เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน	เพศ				t	sig
	หญิง		ชาย			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านผู้นำ	4.44	0.41	4.35	0.44	1.852	0.065
2. ด้านความไว้วางใจ	4.38	0.49	4.29	0.52	1.500	0.135
3. ด้านการต่างตอบแทนกัน	4.42	0.44	4.32	0.46	1.825	0.069
4. ด้านเครือข่าย	4.45	0.48	4.34	0.50	1.847	0.066
5. ด้านข้อมูลข่าวสาร	4.49	0.47	4.39	0.49	1.636	0.103
6. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก	4.41	0.51	4.32	0.53	1.414	0.159
รวม	4.43	0.41	4.33	0.44	1.887	0.060

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10

เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามอายุ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
ด้านผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	1.32	5.00	0.26	1.48	0.20
	ภายในกลุ่ม	47.20	266.00	0.18	-	-
	รวม	48.52	271.00	-	-	-
ด้านความไว้วางใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.54	5.00	0.31	1.22	0.30
	ภายในกลุ่ม	67.09	266.00	0.25	-	-
	รวม	68.63	271.00	-	-	-
ด้านการต่างตอบแทนกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.14	5.00	0.23	1.13	0.34
	ภายในกลุ่ม	53.60	266.00	0.20	-	-
	รวม	54.74	271.00	-	-	-
ด้านเครือข่าย	ระหว่างกลุ่ม	0.29	5.00	0.06	0.24	0.95
	ภายในกลุ่ม	65.27	266.00	0.25	-	-
	รวม	65.56	271.00	-	-	-
ด้านข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	1.10	5.00	0.22	0.95	0.45
	ภายในกลุ่ม	61.33	266.00	0.23	-	-
	รวม	62.43	271.00	-	-	-
ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	0.84	5.00	0.17	0.61	0.69
	ภายในกลุ่ม	72.87	266.00	0.27	-	-
	รวม	73.70	271.00	-	-	-
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.59	5.00	0.12	0.65	0.66
	ภายในกลุ่ม	48.04	266.00	0.18	-	-
	รวม	48.63	271.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11

เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามสถานภาพ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
ด้านผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	0.14	2.00	0.07	0.40	0.67
	ภายในกลุ่ม	48.38	269.00	0.18	-	-
	รวม	48.52	271.00	-	-	-
ด้านความไว้วางใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.02	2.00	0.01	0.04	0.96
	ภายในกลุ่ม	68.61	269.00	0.26	-	-
	รวม	68.63	271.00	-	-	-
ด้านการต่างตอบแทนกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.16	2.00	0.08	0.40	0.67
	ภายในกลุ่ม	54.58	269.00	0.20	-	-
	รวม	54.74	271.00	-	-	-
ด้านเครือข่าย	ระหว่างกลุ่ม	0.13	2.00	0.06	0.26	0.77
	ภายในกลุ่ม	65.43	269.00	0.24	-	-
	รวม	65.56	271.00	-	-	-
ด้านข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	0.23	2.00	0.12	0.50	0.61
	ภายในกลุ่ม	62.20	269.00	0.23	-	-
	รวม	62.43	271.00	-	-	-
ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	0.12	2.00	0.06	0.23	0.80
	ภายในกลุ่ม	73.58	269.00	0.27	-	-
	รวม	73.70	271.00	-	-	-

(ต่อ)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2.00	0.02	0.11	0.89
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	48.59	269.00	0.18	-	-
	รวม	48.63	271.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12

เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามระดับการศึกษา

กระบวนการ สร้างเศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
	ระหว่างกลุ่ม	0.42	4.00	0.10	0.58	0.68
ด้านผู้นำ	ภายในกลุ่ม	48.10	267.00	0.18	-	-
	รวม	48.52	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	0.59	4.00	0.15	0.58	0.68
ด้านความไว้วางใจ	ภายในกลุ่ม	68.04	267.00	0.26	-	-
	รวม	68.63	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	0.20	4.00	0.05	0.24	0.92
ด้านการต่างตอบแทนกัน	ภายในกลุ่ม	54.55	267.00	0.20	-	-
	รวม	54.74	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	0.38	4.00	0.09	0.39	0.82
ด้านเครือข่าย	ภายในกลุ่ม	65.19	267.00	0.24	-	-
	รวม	65.56	271.00	-	-	-

(ต่อ)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
	ระหว่างกลุ่ม	0.20	4.00	0.05	0.21	0.93
ด้านข้อมูลข่าวสาร	ภายในกลุ่ม	62.23	267.00	0.23	-	-
	รวม	62.43	271.00	-	-	-
ด้านการได้รับการ สนับสนุนจากบุคคลหรือ องค์กรภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	0.36	4.00	0.09	0.33	0.86
	ภายในกลุ่ม	73.34	267.00	0.28	-	-
	รวม	73.70	271.00	-	-	-
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.17	4.00	0.04	0.23	0.92
	ภายในกลุ่ม	48.46	267.00	0.18	-	-
	รวม	48.63	271.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13

เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามรายได้

กระบวนการ สร้างเศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
ด้านผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	0.08	3.00	0.03	0.15	0.93
	ภายในกลุ่ม	48.44	268.00	0.18	-	-
	รวม	48.52	271.00	-	-	-
ด้านความไว้วางใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.37	3.00	0.12	0.48	0.70
	ภายในกลุ่ม	68.26	268.00	0.26	-	-
	รวม	68.63	271.00	-	-	-

(ต่อ)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้าง เศรษฐกิจชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
	ระหว่างกลุ่ม	0.25	3.00	0.08	0.41	0.75
ด้านการต่างตอบแทนกัน	ภายในกลุ่ม	54.49	268.00	0.20	-	-
	รวม	54.74	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	1.06	3.00	0.35	1.47	0.22
ด้านเครือข่าย	ภายในกลุ่ม	64.50	268.00	0.24	-	-
	รวม	65.56	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	0.40	3.00	0.13	0.57	0.63
ด้านข้อมูลข่าวสาร	ภายในกลุ่ม	62.03	268.00	0.23	-	-
	รวม	62.43	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	0.56	3.00	0.19	0.68	0.56
สนับสนุนจากบุคคลหรือ องค์กรภายนอก	ภายในกลุ่ม	73.14	268.00	0.27	-	-
	รวม	73.70	271.00	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	0.35	3.00	0.12	0.64	0.59
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	48.28	268.00	0.18	-	-
	รวม	48.63	271.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14

จำนวนและร้อยละข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรู้จักเสียสละ มีภาวะผู้นำต่อการดำเนินงานของกลุ่มและมีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่มมาในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ	27	21.95
2.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนในวิสาหกิจชุมชนตนเอง	13	10.57
3.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาคุณภาพผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ให้สะอาดถูกหลักอนามัยตามลักษณะของวิสาหกิจชุมชนแต่ละประเภท	15	12.20
4.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้การผลิตอย่างครบทุกขั้นตอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อการผลิตอย่างมีคุณภาพ	37	30.08
5.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการคิดค้นวิธีการผลิตที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดี	22	17.89
6.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนมีความร่วมกันในการระดมทุนในรูปแบบของการถือหุ้น ร่วมลงทุนในวิสาหกิจของตนเอง และมีการสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนดำเนินกิจกรรมการผลิต การตลาด รู้จักวิธีการพึ่งตนเองด้านเงินทุน	9	7.32
รวม		123	100.00

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้การผลิตอย่างครบทุกขั้นตอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อการผลิตอย่างมีคุณภาพ รองลงมา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรู้จักเสียสละ มีภาวะผู้นำต่อการดำเนินงานของกลุ่มและมีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่มๆ ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการคิดค้นวิธีการผลิตที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ผลการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างตัวแทนธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 146 คน (คิดเป็นร้อยละ 53.68) ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุ 41 – 45 ปี จำนวน 84 คน (คิดเป็นร้อยละ 30.88) ส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพสมรส จำนวน 182 คน (คิดเป็นร้อยละ 66.91) ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 105 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.60) ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 8,000 บาท จำนวน 93 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.19)

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.62) ด้านเครือข่าย ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.62) และด้านผู้นำ ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.59)

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนมีความรู้ในการผลิตอย่างครบทุกขั้นตอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบที่ได้ในท้องถิ่นเพื่อการผลิตอย่างมีคุณภาพ

รองลงมา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนรู้จักเสียสละ มีภาวะผู้นำต่อการดำเนินงานของกลุ่มและมีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่มๆ ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการให้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนมีการคิดค้นวิธีการผลิตที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพดี

5.2 อภิปรายผล

ผลการศึกษา เรื่อง กระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผลการศึกษาลำดับหัวข้อ ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$; S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.44$; S.D.=0.62) ด้านเครือข่าย ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.62) และด้านผู้นำ ($\bar{X} = 4.40$; S.D.=0.59) ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานของกลุ่มเป็นแบบครบวงจร เครือญาติในชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาศัยความสัมพันธ์ที่มีต่อกันในชุมชน ทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารจัดการ ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจน้อย ส่วนด้านการตลาด มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากสมาชิกไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการตลาด จึงถูกละเลยไม่เห็นความสำคัญ สอดคล้องกับการวิจัยของเตโช แสนภักดี (2558, น. 101) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง และพิมลรัตน์ ผาคำ (2559, น. 62) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยทุนทางสังคมที่สนับสนุนความสำเร็จของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้า และเครื่องแต่งกายในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ทุนทางสังคมมีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มอยู่ในระดับมาก และเสถียร แต่งประกอบ (2560, น. 83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ (2560, น. 98) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างตัวแบบการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาธุรกิจชุมชน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย ผู้ประกอบการมีความสามารถทางการตลาดเทียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันในประเด็นต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านราคา การขาย การวางแผนด้านการตลาด การจัดการช่องทางการตลาด การทำให้เกิดผลด้านการตลาด และการจัดการข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

5.2.2.1 ตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีเพศที่ต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่กำหนดเพศสภาพว่าผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกจะเป็นอย่างไร เพียงแต่ผู้ที่มาจะเป็นสมาชิกจะต้องยอมรับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มและสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามคุณภาพที่ได้กำหนดอย่างครบถ้วนเท่านั้น นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะไม่ได้กำหนดเพศสภาพว่าเป็นเพศใดเพียงแต่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างเต็มความสามารถตามความถนัดก็ถือว่าเป็นสมาชิกที่สามารถเข้ากลุ่มและปฏิบัติงานได้ดีและจะพัฒนาความสามารถขึ้นไปตามประสบการณ์การทำงานในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับทิพย์วรรณ ทองสง (2558, น. 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับทุนทางสังคมไม่แตกต่างไปตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ สุพิชพร ดิตสุข (2560, น. 73) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และมีรายได้แตกต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน และเสถียร แต่งประกอบ (2560, น. 83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตำบลเหล่าอ้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับประพันธ์ นิกกระโทก (2557, น. 101) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561, น. 100) ได้ทำการศึกษาวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะการดำเนินงานด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น แต่ละกลุ่มเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคและการจำหน่ายสำหรับการดำรงชีวิตและสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางของกลุ่มจึงมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติ นอกจากนี้ทรัพยากรในการผลิตของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัยมีจำกัดจึงเน้นการผลิตอย่างพอเพียงและใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

5.2.2.2 ตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีอายุต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ได้กำหนดระดับอายุที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกแต่อาศัยความเสียสละและต้องการพัฒนาความสามารถในอาชีพ และการผลิตเพื่อการจัดจำหน่ายและการบริโภคในระดับชุมชน ทำให้ทุกกลุ่มอายุสามารถเป็นสมาชิกและปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบตามความสามารถโดยไม่ถือเรื่องอายุ ความอาวุโสจะทำให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีระเบียบตามข้อบังคับของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับทิพย์วรรณ ทองสง (2558, น. 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับทุนทางสังคมไม่แตกต่างกันไปตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และชัชริยา หล่อเจริญ (2553, น. 105) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระยะเวลาในการรับราชการ ชั้นยศ และตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีทุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน และเสถียร แต่งประกอบ (2560, น. 83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตำบลเหล่าอ้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับประพันธ์ นีภระโทก (2557, น. 101) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561, น. 100) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะการดำเนินงานด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นแต่ละกลุ่มเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคและการจำหน่ายสำหรับการดำรงชีวิตและสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางของกลุ่มจึงมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติ นอกจากนี้ทรัพยากรในการผลิตของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัยมีจำกัดจึงเน้นการผลิตอย่างพอเพียงและใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

5.2.2.3 ตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีสถานภาพต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ได้กำหนดสถานภาพของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกแต่อาศัยความเสียสละและต้องการพัฒนาความสามารถในอาชีพ และการผลิตเพื่อการจัดจำหน่ายและการบริโภคในระดับชุมชน ทำให้ทุกกลุ่มอายุสามารถเป็นสมาชิกและปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับทิพย์วรรณ ทองสง (2558, น. 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าระดับทุนทางสังคมไม่แตกต่างกันไปตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และชัชริยา หล่อเจริญ (2553, น. 105) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระยะเวลาในการรับราชการ ชั้นยศ และตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีทุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน และทิพย์วรรณ ทองสง (2558, น. 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับทุนทางสังคมไม่แตกต่างกันไปตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ สุพิชพร ดิดสุข (2560, น. 73) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และมีรายได้แตกต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน และเสถียร แต่งประกอบ (2560, น. 83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตำบลเหล่าอ้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกันและไม่สอดคล้องกับประพันธ์ นิกกระโทก (2557, น. 101) ได้ทำการศึกษาวิจัย

เรื่อง ทูทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทูทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561, น. 100) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการทูทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทูทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะการดำเนินงานด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นแต่ละกลุ่มเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคและการจำหน่ายสำหรับการดำรงชีวิตและสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางของกลุ่มจึงมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติ นอกจากนี้ทรัพยากรในการผลิตของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัยมีจำกัดจึงเน้นการผลิตอย่างพอเพียงและใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

5.2.2.4 ตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานตามข้อตกลงที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นทุกคนมีบทบาทหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างเท่าเทียมแม้จะมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าและแตกต่างจากสมาชิกคนอื่นก็ต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ตามกำลังความสามารถอย่างต่อเนื่องและเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับทิพย์วรรณ ทองสง (2558, น. 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทูทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าระดับทูทางสังคมไม่แตกต่างไปตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และชัชรียา หล่อเจริญ (2553, น. 105) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทูทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระยะเวลาในการรับราชการ ชั้นยศ และตำแหน่งที่แตกต่างกันมีทูทางสังคมไม่แตกต่างกันสุพิชพร ทิตสุข (2560, น. 73) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านฝื่อ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และมีรายได้แตกต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน และเสถียร แต่งประกอบ (2560, น. 83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตำบลเหล่าอ้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ

ดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับประพันธ์ นีกกระโทก (2557, น. 101) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561, น. 100) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะการดำเนินงานด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นแต่ละกลุ่มเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคและการจำหน่ายสำหรับการดำรงชีวิตและสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางของกลุ่มจึงมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติ นอกจากนี้ทรัพยากรในการผลิตของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัยมีจำกัดจึงเน้นการผลิตอย่างพอเพียงและใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

5.2.2.5 ตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกันที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตามข้อบังคับของกลุ่มโดยต้องยอมรับส่วนแบ่งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตที่ได้ตามความสามารถตามจำนวนที่ตนเองสามารถผลิต หรือ จัดทำได้ตามปริมาณและคุณภาพที่กลุ่มยอมรับ ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มจะแบ่งรายได้ให้สมาชิกในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน จึงทำให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับทิพย์วรรณ ทองสง (2558, น. 79) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับทุนทางสังคมไม่แตกต่างไปตามรายได้ ชัยรียา หล่อเจริญ (2553, น. 105) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีทุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน และ สุพิชพร ดิตสุข (2560, น. 73) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และมีรายได้แตกต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน และเสถียร แต่งประกอบ (2560, น. 83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตำบลเหล่าอ้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับประพันธ์ นีกระโทก (2557, น. 101) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561, น. 100) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะการดำเนินงานด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นแต่ละกลุ่มเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคและการจำหน่ายสำหรับการดำรงชีวิตและสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวทางของกลุ่มจึงมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติ นอกจากนี้ทรัพยากรในการผลิตของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัยมีจำกัดจึงเน้นการผลิตอย่างพอเพียงและใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

5.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนมีความรู้ การผลิตอย่างครบทุกขั้นตอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อการผลิตอย่างมีคุณภาพ รองลงมา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรู้จักเสียสละ มีภาวะผู้นำต่อการดำเนินงานของกลุ่มและมีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่มๆ ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการคิดค้นวิธีการผลิตที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดีสอดคล้องกับการวิจัยพระมหาศุภโชติ บุญวอน (2561, น. 97) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการบริหารทุนสถาบันหรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการส่งเสริมและพัฒนาทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม สุพิชพร ติตสุข (2560, น. 73) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า 1. ด้านการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดซื้อวัตถุดิบในราคาขายส่ง สีเข้มสด และสี

ธรรมชาติ โดยการศึกษาดูงานจากกลุ่มอื่นหรือเข้ารับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ ควรรวมกลุ่มให้
 แนนหนาเพื่อทำการผลิตผ้าทออย่างจริงจัง ควรมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่ม ตามหน้าที่ทาง
 ธุรกิจ 2. ด้านการตลาด ควรพัฒนาความรู้ด้านการตลาดให้กับสมาชิกด้วยหลักสูตรเร่งรัดระยะสั้น
 ควรจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และควรจัดทำแบบตัวอย่างลายผ้าใช้ในการเสนอขายตรง
 ให้กับบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน 3. ด้านการเงินและบัญชี ควรพัฒนาความรู้
 ด้านการบริหารการเงินและบัญชีให้สมาชิกสามารถจัดทำบัญชีได้ถูกต้องเหมาะสม ควรระดมทุนจาก
 ชุมชนและจัดหาแหล่งเงินทุนมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนเพิ่มเติม 4. ด้านบุคลากร ควรมีการสร้างจิตสำนึก
 ให้คนรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่าพร้อมถ่ายทอดวิธีการและพัฒนาด้านการผลิตให้คนรุ่นใหม่ได้สืบสานและ
 ดำเนินการต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบาย
 ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนให้มากขึ้น คือ

5.3.1.1 กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนควรมีทักษะในการพึ่งพาตนเองเพราะการที่กลุ่มเศรษฐกิจ
 ชุมชนจะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นธุรกิจอุตสาหกรรมได้นั้น จำเป็นต้องมีต้นทุนของกลุ่ม
 ต้นทุนนี้เกิดจากภูมิปัญญาของสมาชิกภายในกลุ่ม ฝีมือที่สั่งสมมาจากบรรพบุรุษ การฝึกฝนที่
 เป็นประจำรวมถึงความต้องการของสมาชิกของกลุ่มที่ต้องการที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5.3.1.2 กลุ่มเศรษฐกิจชุมชน ควรมีการสรรหาผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถจาก
 สมาชิกภายในกลุ่ม ผู้นำในที่นี้ควรเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ คือ มีความกล้าที่จะแสดงออกกล้าที่จะ
 เปลี่ยนแปลง มีความเสียสละ และเป็นจุดศูนย์รวมความเชื่อมั่นของสมาชิกภายในกลุ่ม

5.3.1.3 การผลักดัน ส่งเสริมจากหน่วยงานภาคเอกชน โดยการที่หน่วยงานจากองค์กร
 เอกชน เข้ามาจับตลาดส่งเสริมให้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชน อาจจะเป็นการจัดกรุ๊ปทัวร์มาท่องเที่ยวที่กลุ่ม
 เศรษฐกิจชุมชน อาจจะเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลผลิตของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนให้ประชาชน
 ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้รู้จักอย่างกว้างขวาง หรือการที่กลุ่มองค์กรธุรกิจให้ความสำคัญกับ
 งานหัตถกรรมฝีมือชาวบ้าน ผ้าไหมทอมือที่ทรงคุณค่า โดยการหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
 เศรษฐกิจชุมชนเพื่อเป็นส่วนช่วยผลักดันและส่งเสริมให้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนสามารถพัฒนาตนเองให้
 เป็นธุรกิจอุตสาหกรรมต่อไป

5.3.1.4 ประชาชนในท้องถิ่น ควรมีทัศนคติร่วมกันที่จะส่งเสริมให้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนพัฒนาไปสู่ธุรกิจอุตสาหกรรม ประชาชนในท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่ได้รับการสานต่อ และสามารถพัฒนานำพาชื่อเสียงมาสู่ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ลูกหลาน เยาวชนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าในการสานต่อภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ โดยเข้ามาอบรมเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน เพื่อที่จะสานต่องานฝีมือภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่กับท้องถิ่นและสังคมไทยไปตลอด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อขยายผลการวิจัยกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ เพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลผลงาน แนวคิด แนวทางปฏิบัติ แผนงาน ตลอดจนการอบรม ส่งเสริมความรู้ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระดับประเทศต่อไป

5.3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มองค์กรอื่นๆ ที่มีการรวมกลุ่มกันของชาวบ้าน เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการสร้างความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างกลุ่มองค์กรอื่นกับกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2555). *มาตรฐานการผลิตอุตสาหกรรมอาหาร*. สืบค้นจาก <http://www.dip.go.th/Portals/0/cluster/มาตรฐานการผลิตอาหารอุตสาหกรรม> อาหารกรมส่งเสริมการเกษตร. (2547). *แนวทางการพัฒนาการเกษตรไทย*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรฯ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *วาระเพื่อเด็กและเยาวชน 2550...ใครว่าเกียร์ว่าง*. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.
- กระทรวงมหาดไทย. (2562). *เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กานดา พูนลาภทวี. (2559). *การประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จันทร์พา ทัดภูธร. (2553). *การศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนจากองค์การ และการแลกเปลี่ยนระหว่างหัวหน้า-ลูกน้อง ตามการรับรู้ของลูกจ้างที่มีต่อการตอบสนองของลูกจ้าง: กรณีศึกษาพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการประจำโรงพยาบาลของรัฐฯ สังกัดทบวง มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุลศักดิ์ ชาญณรงค์. (2550). *การศึกษาโครงสร้างองค์การธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์กล้วยจังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ใจนัส พลอยดี. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2554). *เศรษฐกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ : โครงการวิถึ-ทรรศน์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2558). *วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย*. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์จำกัด.
- ชัชริยา หล่อเจริญ. (2553). *ทุนทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2554). *ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- เดโช แสนภักดี. (2558). *การมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพย์วรรณ ทองสง. (2558). *การสำรวจทุนทางสังคมของชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามพระยาตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ท้องถิ่นอำเภอเกษตรวิสัย. (2561). *รายชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน*. ร้อยเอ็ด : อำเภอเกษตรวิสัย. จังหวัดร้อยเอ็ด
- นันทิยา หุดานูวัตร และคณะ. (2559). *การพัฒนาองค์กรชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเดิม นิลศิริ. (2557). *ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ประพันธ์ นิกระโทก. (2557). *ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเวศ วะสี. (2557). *การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง (จุลสาร)*. กรุงเทพฯ : กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2553). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ : โครงการ เสริมสร้างความรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- เปรมจิตร คล้ายเพชร. (2558). *การรับรู้ การสนับสนุนจากองค์กร ความยุติธรรมองค์การที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร และความตั้งใจลาออก*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ (2561) *การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระปรีชา แสนบุญ (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพระดับ 3-5 ดาว*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พระมหาสุภโชติ บุญวอน. (2561). *การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์*. รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2554). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ : สุภาการพิมพ์.
- พิมลรัตน์ ผาคำ. (2559). *ปัจจัยทุนทางสังคมที่สนับสนุนความสำเร็จของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มงคล ด้านธานินทร์. (2551). *เศรษฐกิจชุมชน : พึ่งตนเองเชิงระบบ หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น,
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2551). *การจัดการเศรษฐกิจชุมชน*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2555). *ธุรกิจชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาฆะ ขิตตะสังคะ. (2557). *เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาคคน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศ สันตสมบัติ และคณะ. (2553). *แม่น้ำแห่งชีวิต “การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศและผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในแถบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง*. เชียงใหม่ : วนิดาการพิมพ์.
- รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ. (2557). *การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว : กรณีศึกษา ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). เชียงราย: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์แรกพินิจ. (2551). *รายงานการศึกษา วิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์. (2560). *การสร้างตัวแบบการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาธุรกิจชุมชน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- สมศักดิ์ ฉันทะ. (2554). *จิตวิทยาการจัดการองค์การอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนส์ โตร .
- ลิปพนนท์ เกตุทัต. (2557). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2556). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2554). *การพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทร วงศ์ไวยวรรณ, (2550). *วัฒนธรรมองค์การ แนวคิด งานวิจัย และประสบการณ์*. กรุงเทพฯ:
โพธิ์เพชร.
- สุพิชพร ติตสุข. (2560). *แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจชุมชนศูนย์อาชีพสตรีบ้านใหม่ตำบล
เมืองพาน อำเภอบ้านฝื่อ จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2554). *เศรษฐกิจพอเพียง : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสรี พงษ์พิศ. (2557). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. พิมพ์ ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พ
ริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เสรี ลีลาสัย (2555). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เสถียร แต่งประกอบ. (2560). *การดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด. (2561). *รายงานการจัดการเกษตรและอุตสาหกรรม จังหวัด
ร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด : สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด.
- สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ :
สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2561). *บริบทจังหวัดร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด : สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *เอกสารประกอบการระดม
ความคิดเห็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารงานส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, (2550).
ข้อมูลการจัดการอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารงานส่งเสริมอุตสาหกรรม กรม
ส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย. (2561). *รายงานการจัดการเกษตรและอุตสาหกรรม อำเภอ
เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด : สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). *จังหวัดร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- โสภณ สุภาพงษ์. (2550). *เศรษฐกิจชุมชน : กุญแจสู่การพัฒนาชนบทในช่วงแผน ฯ 8*. เรียบเรียงจากการนำเสนอในการประชุมคณะกรรมการวางแผนพัฒนาชนบททรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค. ณ ห้องประชุมเดชสุนิทวงศ์ , 15 สิงหาคม.
- อรรคพงษ์ ศรีสุปัติ. (2559). *เครือข่าย ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2557). *มุมมองนายอานันท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มติชน.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2556). *แนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม*. เชียงใหม่ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชัญ แกมเขย (2553). *วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอดีสันเพรส จำกัด.
- อุทัย หิรัญโต. (2554). *แนวโน้มการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Bullen and Onyx. (1988). *From Measuring Social Capital in Five Community*. อ้างใน The Journal of Applied Behavioral Science, Vol, No.1
- Coleman, James. (1988). "Social Capital in the Creation of Human Capital." *American Journal of Sociology* 94, 1(July) : 95 – 120.
- Eisenberger, R., Hutchison, S., & Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 71, 500-507.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust : The Social Virtues and the Creation of prosperity*. London : Penguin.
- LaMastro, V. (2002). *Commitment and Perceived Organizational Support*. Retrived July 18, 2009, from <http://national forum.Com /13lama ~ 1.html>
- Rhoads, L., Eisenberger R. & Armeli, S. (2001). "Affective Commitment to the Organization : The Contribution of Perceived Organizational Support" *Journal of Applied Psychology* 86, 825-836
- Shore, L. M., & Tetrick, L. E. (1991). A Construct Validity Study of the Survey of Perceived Organizational Support. *Journal of Applied Psychology*, 76, 637-643.

- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An introductory analysis (2nd ed.)*. New York: Harper and Row.
- Yoon, J., & Thye, S. (2002). Supervisor Support in the Work Place: Legitimacy and Positive Affectivity. *The Journal of Social Psychology*, 14, 295 – 316.
- Wayne, Kacmar, Perrewe, and Johnson. (2003). *How to Design and Evaluate Research in Education*. 2nd ed. New York : McGraw – Hill Books.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม ที่ตรงกับความคิดเห็นและความเป็นจริง ทั้งนี้คำตอบของท่านจะไม่มีผลต่อท่านแต่ประการใด และจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ แบบสอบถามทั้งหมดมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความกรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามชุดนี้ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

สิบทิพย์ สีสะ

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

หญิง

ชาย

2. อายุ

25 - 30 ปี

31 - 35 ปี

36 - 40 ปี

41 - 45 ปี

46- 50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

โสด

สมรส

หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา

ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้ต่อเดือน

ไม่เกิน 3,000 บาท

3,001 - 5,000 บาท

5,001 - 8,000 บาท

มากกว่า 8,001 บาท

ตอนที่ 2 : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. ขอให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ซึ่งท่านคิดว่าตรงกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน มากที่สุดเพียงครั้งเดียว

ข้อ	รายการ	ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	ด้านผู้นำ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความริเริ่มมีการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน					
2.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความใกล้ชิดวางตัวเป็นกันเองกับสมาชิกทุกคน					
3.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความสามารถปกป้องและต่อสู้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่ม					
4.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่มสมาชิกได้					
5.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการแบ่งงานกำหนดลักษณะงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มได้ชัดเจน					
6.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ของงานแต่ละส่วนที่สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบ					
7.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีความสามารถหยุดการกระทำบางประการของสมาชิกในกลุ่มเพื่อลดความผิดพลาดของงานได้					
8.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านใช้ความเด็ดขาดในการตัดสินใจลงโทษผู้กระทำผิดระเบียบของกลุ่มได้					

ข้อ	รายการ	ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านสนับสนุนให้สมาชิกใช้ความมานะ ความพยายามเพื่อผลงานที่ดีกว่า					
10.	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านกล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม					
11.	ด้านความไว้วางใจ ท่านเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ของสมาชิกในการปฏิบัติงาน					
12.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง					
13.	ท่านมีความเชื่อถือและมั่นใจในประธานกลุ่มและคณะกรรมการต่อการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน					
14.	เมื่อมีการดำเนินงานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการท่านได้ช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มอย่างเต็มใจ					
15.	ท่านเชื่อมั่นในนโยบายและกลยุทธ์การบริหารของกลุ่ม					
16.	ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องการผลิตสินค้าที่มีปริมาณมากขึ้น					
17.	ด้านการต่างตอบแทนกัน ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากสินค้าที่ผลิตมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของตลาด					
18.	เมื่อท่านมีปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานกลุ่มได้มีการร่วมกันปรึกษาสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	รายการ	ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
19.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มประกอบกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมรายได้					
20.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบกิจกรรมของกลุ่ม					
21.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ช่วยให้สมาชิกสามารถพบปะช่วยเหลือกันในการประกอบกิจกรรมของกลุ่ม					
22.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้ดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่					
23.	การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้สมาชิกมีงานทำตลอดทั้งปี					
24.	การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น					
25.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก่สมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน					
26.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้รับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น					
27.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านเป็นที่รู้จักมีชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับจากประชาชนหรือหน่วยงาน					
28.	ด้านเครือข่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมครบทุกครั้ง					
29.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านได้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ					

ข้อ	รายการ	ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
30.	การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้บุคคลภายนอกหรือเจ้าหน้าที่ทางราชการเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม					
31.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้สมาชิกซื้อปัจจัยในการผลิตได้ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด					
32.	การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้การทำงานในองค์กรระดับหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านมีการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันมากขึ้น					
33.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านช่วยให้สมาชิกสามารถพบปะช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งผลให้มีความสามัคคีกันมากขึ้น					
34.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีตลาดรองรับสินค้าอย่างถาวรและสามารถขยายตลาดรองรับสินค้าได้เพิ่มขึ้น					
35.	ด้านข้อมูลข่าวสาร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่สมาชิกภายในกลุ่มโดยวาจาและร่วมกันกระจายข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก					
36.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการถ่ายทอดความรู้วิชาการใหม่ ๆ ที่ได้ส่งตัวแทนไปอบรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกคนอื่น ๆ					
37.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการประสานงานประชาสัมพันธ์ผลงานแก่บุคคลภายนอก					
38.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีหนังสือแจ้งวาระการประชุมแก่สมาชิกทราบทุกครั้ง					

ข้อ	รายการ	ระดับการสร้างสรรค์ธุรกิจชุมชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
39.	ท่านได้รับทราบความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน					
40.	มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน					
41.	มีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนเข้ามาให้คำแนะนำแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน					
42.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการสื่อสารข้อมูลภายในกลุ่มได้ถูกต้องชัดเจนมีประสิทธิภาพแก่สมาชิก					
	ด้านการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก					
43.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาเยี่ยมชมให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นประจำ					
44.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนเข้ามาเยี่ยมชมให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นประจำ					
45.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มท่าน					
46.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มท่าน					
47.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ช่วยจัดหาตลาดรองรับสินค้าที่ผลิตอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	รายการ	ระดับการสร้างเศรษฐกิจชุมชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
48.	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้ช่วยจัดหาตลาดรองรับสินค้า					
49.	เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นผู้ประสานงานในการจัดหาเงินทุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน					
50.	เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้เป็นผู้ประสานงานในการจัดหาเงินทุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน					
51.	เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นผู้ประสานงานในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการส่งเสริมอาชีพและการแปรรูปผลิตผลให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน					
52.	เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนได้เป็นผู้ประสานงานและคอยช่วยเหลือในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดหาและใช้วัสดุอุปกรณ์ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ ข.1

ความสอดคล้องของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
14	0	+1	+1	+2	0.67	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
22	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
24	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
25	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
26	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
27	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
28	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
29	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
30	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
31	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
32	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
33	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
34	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
35	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
36	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
37	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
38	0	+1	+1	+2	0.67	สอดคล้อง
39	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
40	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
41	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
42	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
43	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
44	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
45	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
46	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
47	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
48	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
49	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
50	+1	0	+1	+2	0.67	สอดคล้อง
51	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
52	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ ข.2

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1	0.29	0.96	27	0.65	0.96
2	0.53	0.96	28	0.70	0.96
3	0.69	0.96	29	0.70	0.96
4	0.25	0.96	30	0.65	0.96
5	0.61	0.96	31	0.70	0.96
6	0.75	0.96	32	0.50	0.96
7	0.76	0.96	33	0.69	0.96
8	0.64	0.96	34	0.60	0.96
9	0.42	0.96	35	0.44	0.96
10	0.58	0.96	36	0.68	0.96
11	0.64	0.96	37	0.74	0.96
12	0.69	0.96	38	0.62	0.96
13	0.61	0.96	39	0.57	0.96
14	0.21	0.96	40	0.74	0.96
15	0.50	0.96	41	0.49	0.96
16	0.69	0.96	42	0.74	0.96
17	0.72	0.96	43	0.54	0.96
18	0.46	0.96	44	0.51	0.96
19	0.36	0.96	45	0.39	0.96
20	0.64	0.96	46	0.64	0.96
21	0.28	0.96	47	0.71	0.96
22	0.55	0.96	48	0.76	0.96
23	0.28	0.96	49	0.37	0.96

(ต่อ)

ตารางที่ ข.2 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)	ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
24	0.49	0.96	50	0.75	0.96
25	0.63	0.96	51	0.66	0.96
26	0.49	0.96	52	0.56	0.96

ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าระหว่าง 0.21 – 0.75
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ภาคผนวก ค

หนังสือราชการต่าง ๆ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๗๓๑

ที่ รศรป. ว ๐๐๒๒/๒๕๖๒

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีอรุณ ชูกระเดื่อง

ด้วย สิบโทไฟ สีสะ รหัสประจำตัว ๒๐๘๒๒๐๗๐๑๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทุนทาง
สังคมในกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ รศรป. ว ๐๑๒๖/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางอรพัทธ ศิริแสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย สิบโทไม่ สีทะ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทุนทาง
สังคมในกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล สถิติ
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป. ว ๐๑๒๖/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายบุญร่วม กิ่งเกตุ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย สิบโทไฟ้ สีทะ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทุนทาง
สังคมในกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล สถิติ
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป. ๐๑๒๘/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
เรียน หน้ขงคดงคการนรหารล้อนอำนลลิ่งนโคค

ด้วย สิบโทไฟ่ สิทะ รหสประจ่าตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทุนทาง
สังคมในกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัย
เข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้
บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป.ว ๐๑๒๗/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายอำเภอเกษตรวิสัย

ด้วย สิบโทไฟ สีสะ รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทุนทาง
สังคมในกระบวนการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไป
ด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัย
เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

สิปโไฟ่ สีสะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน งานประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏเลยวิชาการ ครั้งที่ 6 “วิจัยและพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง (*Research and Development for Community among the Disruptive Environment*)” เลข : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	สิบโทไฟ สีสะ
วัน เดือน ปี เกิด	6 พฤษภาคม 2533
สถานที่เกิด	3 หมู่ 12 ตำบลหนองแวง อำเภอกะษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน	140 หมู่ 12 ตำบลหนองแวง อำเภอกะษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด หมายเลขโทรศัพท์ 088 – 782 7300
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องการบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก อำเภอกะษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2560	จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2562	ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม